

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Janika Koivukoski

ELÄINSUOJELULAINSAÄDÄNTÖ

Tuotantoeläimet

Liiketalous
2016

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Janika Koivukoski
Opinnäytetyön nimi	Eläinsuojelulainsäädäntö - Tuotantoeläimet
Vuosi	2016
Kieli	suomi
Sivumäärä	53 + 1 liite
Ohjaaja	Tuula Hartman

Tässä opinnäytetyössä perehdytään eläinsuojelulainsäädäntöön tuotantoeläinten näkökulmasta. Opinnäytetyössä käsitellään eläinsuojelulain muuttumista vuosien varrella. Työssä kerrotaan eläinsuojelurikoksista sekä eläintenpitokiellosta, joka on yleensä seurausta eläinsuojelurikoksista. Myös eläinsuojeluvalvontaa viranomaisineen käsitellään tekstissä.

Opinnäytetyössä selvitetään myös eläinsuojelun toteutumista eri asiayhteyksissä. Yhdessä luvussa perehdytään myös meneillään olevaan eläinsuojelulain kokonaisuudistukseen. Opinnäytetyössä sivutaan Euroopan unionin vaikutusta tuotantoeläinten pitoon.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä toimi kvalitatiivien tutkimus. Teoriaosueen tietoa löytyi internetistä, asiantuntijasivustoilta internetistä, lainsäädännöstä sekä oikeustapauksista. Opinnäytetyötä varten on myös haastateltu kahta eläinlääkärää. Haastatteluilla selvitettiin asiantuntijoiden mielipiteitä eläinsuojelulain toteutumiseen ja lakiuudistuksen tarpeellisuuteen.

ABSTRACT

Author	Janika Koivukoski
Title	Animal Welfare Legislation - Livestock
Year	2016
Language	Finnish
Pages	53 + 1 Appendices
Name of Supervisor	Tuula Hartman

This thesis studied animal welfare legislation from the perspective of livestock. The thesis also examined the changes in the animal protection law over the years. In addition, the thesis also described animal welfare offenses and bans on keeping animals, which is usually the result of animal welfare offenses. Animal welfare control with the authorities was also examined in the text.

The thesis explains the realization of animal protection in different contexts. One chapter focused on the ongoing law reform on animal protection. The thesis discussed the impact of the European Union on having livestock.

The research method of the thesis was qualitative research. The theoretical study review consists of specialist sites on the Internet, legislation and court cases. Also two veterinarians were interviewed. The interviews examined the opinions of specialists in the realization of the animal welfare act the need for the law reform on animal protection.

Keywords   Animal Welfare Legislation, Animal Welfare Offences, Animal Welfare Control, A Ban On Keeping Animals, The Law Reform On Animal Protection

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	7
2	ELÄINSUOJELULAINSÄÄDÄNTÖ	9
	2.1 Eläinsuojelulain historia.....	9
	2.2 Eläinsuojeluasetus.....	10
3	ELÄINSUOJELUN TOTEUTUMINEN	12
	3.1 Eläinsuojelu pitopaikassa.....	12
	3.2 Eläinsuojelu kuljetuksessa	13
	3.3 Eläinsuojelu lopetuksessa	13
4	ELÄINSUOJELUVALVONTA.....	17
	4.1 Viranomaisvalvonta	17
	4.1.1 Maa- ja metsätalousministeriö	17
	4.1.2 Evira	18
	4.1.3 Aluehallintovirasto.....	18
	4.1.4 Poliisi	18
	4.1.5 Eläinlääkärit	19
	4.2 Eläinsuojeluvalvoja.....	19
	4.3 Yksityishenkilön toteuttama valvonta.....	20
	4.4 SEY-Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry	20
	4.5 Animalia.....	21
5	ELÄINSUOJELURIKOKSET	22
	5.1 Eläinsuojelurikos.....	22
	5.2 Eläinsuojelurikkomus	25
	5.3 Lievä eläinsuojelurikos	25
	5.4 Törkeä eläinsuojelurikos	26
6	ELÄINTENPITOKIELTO JA ELÄINTENPITOKIELTOREKISTERI	29
	6.1 Eläintenpitokielto.....	29
	6.2 Eläintenpitokieltorekisteri.....	30

7	EUROOPAN UNIONI JA ELÄINTEN PITO	32
7.1	Euroopan unionin maatalouspolitiikka	32
7.2	Maataloustuet	32
7.3	Tuotantoeläimen omistus	33
7.3.1	Merkitseminen ja rekisteröinti	34
7.3.2	Velvollisuus rekisteröityä eläintenpitäjäksi	35
8	LAKIMUUTOS 2016.....	36
8.1	Lakiuudistuksen tavoitteet	36
8.2	Vertailumaiden eläinsuojelulait	37
8.3	Kokonaisuudistus	38
9	HAASTATTELU	40
9.1	Läinineläinlääkäri Anna Jeshoi	40
9.1.1	Työtehtävät ja työkokemus	40
9.1.2	Työn mielekkyys	40
9.1.3	Työn negatiiviset puolet	41
9.1.4	Nykyisen eläinsuojelulain ja sen valvonnan toteutuminen	41
9.1.5	Nykyisten rangaistusten riittävyys	42
9.1.6	Eläinsuojelulain kokonaisuudistus	42
9.2	Valvontaeläinlääkäri Elina Sirainen	43
9.2.1	Työtehtävät ja työkokemus	43
9.2.2	Työn mielekkyys	44
9.2.3	Työn negatiiviset puolet	44
9.2.4	Nykyisen eläinsuojelulain ja sen valvonnan toteutuminen	45
9.2.5	Nykyisten rangaistusten riittävyys	45
9.2.6	Eläinsuojelulain kokonaisuudistus	46
10	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	47
	LÄHTEET	50

LIITTEET

LIITELUETTELO**LIITE 1. Haastattelukysymykset**

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheeksi olen valinnut Suomen eläinsuojelulainsäädäntöön perehtymisen ja sen syvemmän tarkastelun. Rajaan opinnäytetyöni koskemaan tuotantoeläimiä. Eläinsuojelulainsäädäntö on ollut Suomen laissa määriteltynä jo vuodesta 1934.

Valitsin eläinsuojelulainsäädännön opinnäytetyöni aiheeksi, koska se oli minulle mielenkiintoinen kohde, johon perehtyä tarkemmin. Olen saanut seurata läheltä tuotantoeläinten hoitoa. Olen seurannut sivusta, miten lainsäädäntö ja erilaiset säädökset vaikuttavat yrittäjän arkeen. Käytännön työtä seuranneena, halusin perehtyä tarkemmin lainsäädäntöön.

Eläinsuojelusta ja eläinsuojelurikoksista on jo ennestään tehty useita opinnäytetöitä. Oma työni poikkeaa kohdistumalla tuotantoeläimiin. Muiden työt ovat pääasiassa käsitelleet lemmikki- tai pieneläimiä.

Aiheeni on ajankohtainen lainsäädännön uudistamisen vuoksi. Lainsäädäntö on koettu jo pitkään vanhanaikaiseksi, ja se halutaan päivittää vastaamaan nykyaikaa. Lainsäädäntöä työstävän työryhmän tavoitteena oli saada lakiesitys annetuksi hallitukselle vuoden 2016 aikana. Eduskunnalle annettava esitys siirtyy seuraavalle vuodelle.

Aiheeseen liittyvää materiaalia löytyy niin laista kuin erilaisista tutkimustuloksistakin. Opinnäytetyötäni varten haastattelen läänineläinlääkärinä ja valvontaeläinlääkärinä. Haluan sisällyttää työhöni alan ammattilaisten näkemyksiä nykyisestä lainsäädännöstä sekä tulevasta muutoksesta. Eläinsuojelurikosten määrä on noussut viime vuosikymmenten aikana.

Työn lähteinä toimivat eläinsuojelulaki sekä muut aiheeseen liittyvät lait sekä asetukset. Näiden lisäksi käytän lähteinä internetistä löytyneitä asiantuntijasivustoja sekä haastattelujani. Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta on niukasti, ja suurin osa niistä sisältää jo vanhentunutta tietoa. Haluan yrittää pitää opinnäytetyön ajankohtaisena, joten pyrin käyttämään tuoretta tietoa lähteenä. Opinnäytetyössä tuon esil-

le muutamia esimerkkejä ratkaistuista oikeustapauksista liittyen tuotantoeläimiin kohdistuneisiin rikoksiin.

Opinnäytetyön tavoitteeksi asetan eläinsuojelulainsäädännön tuntemisen. Haluan oppia tarkemmin lainsäädännön historiasta ja muutoksista vuosien varrella. Sen lisäksi perehdyn työssäni lain valvontaan liittyviin asioihin.

2 ELÄINSUOJELULAINSÄÄDÄNTÖ

Suomessa voimassa oleva eläinsuojelulaki on säädetty turvaamaan eläinten kohtelua ja elinoloja. Eläinsuojelulaki on ollut osa Suomen lainsäädäntöä jo vuodesta 1934. Nykyinen lainsäädäntö on peräisin vuodelta 1996. Lain perimmäisenä tarkoituksena on suojella kaikkia eläimiä turhalta kärsimykseltä, kivulta tai tuskalta. Samalla lain avulla halutaan edistää eläinten hyvää kohtelua ja yleistä hyvinvointia. Eläinsuojelulaissa on säädetty eläintenpidosta, lopetuksesta, lain valvontaviranomaisista ja valvonnasta, muutoksenhausta sekä seuraamuksista. Lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin. Laissa sivutaan myös rangaistuksia ja muita erinäisiä aiheeseen liittyviä säännöksiä. (L4.4.1996/247, 1-2 §.)

Tuotantoeläimiksi lasketaan eläimet, joita kasvatetaan turkisten, villan tai elintarvikkeiden tuottamiseksi. Täten tuotantoeläimiä ovat esimerkiksi kanat, kalkkunat, vuohet, lampaat, siat, naudat, turkiseläimet sekä hevoset. (Evira 2016a.)

2.1 Eläinsuojelulain historia

Ensimmäinen virallinen eläinsuojelulaki Suomessa on astunut voimaan vuonna 1934. Lain tavoitteeksi määriteltiin periaate, jonka mukaan eläimille ei saanut aiheuttaa kärsimystä tarpeettomasti. Lakiin kirjattiin tarkasti kuvatut eläinrääkkäyksen tuntomerkit. Se täydensi pykälää rikoslaissa, jossa määrättiin eläinrääkkäyksestä. Se sisälsi myös ohjeet eläinten huostaan ottamisesta sekä teurastuksen suoritustavasta. Alun perin eläinsuojelulain valvonta kuului poliisin tehtäviin. Tuolloin lain rikkomisen rangaistuksena toimi tuomio sakkoihin tai todella törkeissä tapauksissa tuomio vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. (Ruotsalo 2014.)

Ennen virallisen eläinsuojelulain syntyä, Suomessa on ollut voimassa erilaisia eläimiä suojelevia säännöksiä. Keisarillisen Majesteetin Armollinen Asetus eläinten tahalla-rääkkäämisestä (N:o 22, 1864) on peräisin vuodelta 1864. Myöhemmin lainsäädäntöä syntyi koskien eläinten teurastamista ja kuljettamista. Nämä säännökset eivät olleet kuitenkaan riittäviä, vaan tarvittiin erityinen laki eläimiä var-

ten. Vuonna 1934 voimaan astunut eläinsuojelulaki pidetään edelleen tärkeänä edistysaskeleena suomalaisessa eläinsuojelussa. (Ruotsalo 2014.)

Vuoden 1934 eläinsuojelulain tavoitteet ja säännökset olivat vanhentuneet jo 1970-luvulla. Osasyynä oli ihmisten muuttunut käsitys eläimistä ja eläintenpidosta. Koe-eläinten käyttö oli lisääntynyt tieteellisissä tutkimuksissa. Tästä syntyi tarve uusille säännöksille. Vuonna 1971 astui voimaan uusi eläinsuojelulaki, joka kumosi vuoden 1934 eläinsuojelulain. Uusinta eläinsuojelulakia uudistettiin peräti neljä kertaa. Uudistukset tapahtuivat vuosina 1985, 1988, 1991 ja 1995. Kansalaisten hyvinvoinnin ja elintason noustessa, eläimien oloihin asetetut vaatimukset kohosivat. Rikoslakiin tuli vuonna 1889 pykälä eläinräökkäyksestä. (Ruotsalo 2014.)

Vuonna 1990 maa- ja metsätalousministeriö nimesi toimikunnan, jonka tehtävänä oli kirjoittaa uusi eläinsuojelulaki. Toimikunta toimi nimellä eläinsuojelulakitöimikunta. Sen tehtävänä oli selvittää, miten laki saataisiin vastaamaan uusia eläinsuojelun vaatimuksia. Muiden Pohjoismaiden sekä Euroopan Neuvoston taso oli otettava huomioon luotaessa Suomelle uutta eläinsuojelulakia. Suomen kehitys oli jäänyt näistä jälkeen. Uusi eläinsuojelulaki astui voimaan 1.7.1996. Tämä laki on nykyinen eläinsuojelulakimme. Alkuperäistä vuoden 1996 eläinsuojelulakia on vuosien varrella muutettu useaan kertaan. (Ruotsalo 2014.)

2.2 Eläinsuojeluasetus

Eläinsuojeluasetuksessa tarkennetaan eläinsuojelulain ehtoja ja määräyksiä. Eläintenpitopaikkojen tulee olla turvallisesti rakennettuja ja suunniteltuja. Niiden tulee tarjota eläimille myös tarpeeksi suojaa säätä vastaan. Valaistuksesta ja ilmanvaihdestakin on säädetty siten, että niiden tulee olla riittävät pitopaikkoihin ja eläimiin nähden. Pitopaikkoja on myös huollettava ja puhdistettava tarpeen mukaan. Ympäri vuotisesti ulkona saa kasvattaa tuotantoeläimiä, jotka soveltuvat rodultaan ulkokasvatukseen. Ulkotarhan on oltava tuotantoeläimille turvallinen. Tarhasta tulee löytyä riittävästi suojaa sääoloja vastaan. Suojassa on oltava myös kaikille eläimille makuupaikat. (Eläinsuojeluasetus 396/1996, 1 luku.)

Eläimille on annettava riittävästi niille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomista. Jokaisen eläimen riittävä ravinnon saanti on varmistettava. Eläinten hyvinvointi on tarkastettava vähintään kerran päivässä. Tarkastuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota esimerkiksi sairaisiin eläimiin. Sairaalle eläimelle on annettava heti asianmukaista hoitoa. (Eläinsuojeluasetus 396/1996.)

Asetuksessa säädetään myös eläinten asianmukaisesti kohtelusta ja käsittelystä. Eläinten väkivaltainen kohtelu on kiellettyä. Tuotantoeläinten merkitseminen tautuimalla, loveamalla tai korvamerkkien asetuksella on suoritettava mahdollisimman vähäistä kipua eläimelle tuottaen. Käytössä olevat jalostusmenetelmät eivät saa aiheuttaa kärsimystä eläimelle. Asetuksessa määrätään myös siirtämään lopettavat eläimet toiseen tilaan. Lopetusta ei saa suorittaa lajikumppanien silmien edessä. (Eläinsuojeluasetus 396/1996.)

3 ELÄINSUOJELUN TOTEUTUMINEN

Kolmannessa luvussa käsitellään eläinsuojelua. Laeilla ja asetuksilla on pyritty takaamaan myös tuotantoeläimien oikeanlainen käsittely ja hoito niin pitopaikoissa, kuljetuksessa kuin lopetuksessakin. Edellä mainittuja toimenpiteitä saa toteuttaa vain henkilö, jolla on riittävä tietotaito tekemiseensä. Pitopaikoille on asetettu esimerkiksi eläinten karsinoiden vähimmäiskokoja ja eläinten ryhmäkokoja voidaan rajata. Eläinsuojeluvalvonnalla pyritään valvomaan eläinsuojelun toteutumista.

3.1 Eläinsuojelu pitopaikassa

Eläinten pitopaikka käsittää maantieteellisen paikan, jossa eläimiä hoidetaan, kasvatetaan ja pidetään pysyvästi tai tilapäisesti. Pitopaikkoja valvotaan tarkastuksilla. Pitopaikkojen sopivuudesta määrätään eläinsuojelulaissa sekä eläinsuojeluasetuksessa. Valtioneuvoston asetuksissa sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa määrätään lisäksi eläinlajikohtaisista pitopaikkamääräyksistä. (Evira 2016b.)

Tuotantoeläinten pidolle on asetettu erityisiä eläinsuojeluvaatimuksia. Niissä määrätään lampaiden, vuohien, tarhattavien peurojen, nautojen, sikojen, strutsien, turkiseläinten, kanojen, hevosten, biisonien, kalkkunoiden, ankkujen, hanhien, broilerin ja viljeltävien kalojen suojelusta. Asetuksissa määrätään yksityiskohtaisesti pitopaikkojen vähimmäiskoko, ulkotarhojen koko ja laatu sekä eläinten hoitoon, käsittelyyn ja kohteluun koskevista vähimmäisvaatimuksista. Näiden lisäksi Suomi on sitoutunut noudattamaan Euroopan neuvoston tuotantoeläinten suojelua koskevia vaatimuksia ja suosituksia. Laissa esimerkiksi säädetään, että vasikoita tulee ensisijaisesti kasvattaa ryhmäkarsinoissa, ellei ryhmästä erottamiseen ole eläinlääketieteellistä syytä. Samaan ryhmään tulee sijoittaa suunnilleen saman ikäisiä ja kooltaan tasa-arvoisia vasikoita. Ryhmäkarsinassa jokaista vasikkaa kohden on määrätty vähimmäispinta-ala määrä. 0–3 kuukauden ikäisellä vasikalla tulee olla vähintään 1,8 neliometriä. 3–6 kuukauden ikäinen vasikka tarvitsee vähintään 2,25 neliometriä tilaa. (Evira 2016b; Valtiosopimus 47/1992.)

3.2 Eläinsuojelu kuljetuksessa

Eläinten kuljetuksessa on kyse elävien eläinten kuljettamisesta maanteitse, rautateitse, meriteitse tai ilmassa. Eläinkuljetuslaki koskee elävien selkärankaisten eläinten kuljetusta sekä osittain myös selkärangattomien eläinten kuljetusta. Eläinkuljetuslakiin liittyy myös eläinkuljetusasetus. Samalla on säädetty myös eläinkuljetusasetuksen ulkopuolelle jäävien eläinten kuljettamisesta. (L29.12.2006/1429 2§; Evira 2016c.)

Eläinkuljetusasetus puolestaan säätelee selkärankaisten eläinten kuljetusta, joka suoritetaan kaupallisen toiminnan yhteydessä. Näillä säädöksillä on tarkoituksena suojella eläimiä kuljettamisen aikana. Säädökset määräävät huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista myös kuljetusten aikana. Esimerkiksi liian sairaita tai huonokuntoisia eläimiä ei saa ottaa kuljetusauton kyytiin. Kuljettajan velvollisuus on tarkastaa lastattavat eläimet kuljetuskuntoisiksi. Sen lisäksi kuljetusautossa tulee eläinmäärä huomioon ottaen olla riittävä ilmatila. Niissä määrätään myös kuljetusvälineen käyttökelpoisuudesta, eläinten lastaamisesta ja kuormaamisesta, kuorman purkamisesta sekä kuljetuksen yleisistä edellytyksistä. Kuljetusauton tulee eläinlaji huomioon ottaen olla riittävän korkea ja leveä. Eläimillä tulee olla kuljetuksen aikana tilaa niin, että ne voivat seistä kuljetuksen ajan luonnollisesti. Ammattimaiseen kuljettamiseen tarvitaan luvat. Aluehallintovirasto antaa lupia eläinten kuljettamiseen ammattimaisella tasolla. Evira ylläpitää valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä. (L29.12.2006/1429 6§; Evira 2016c.)

3.3 Eläinsuojelu lopetuksessa

Eläimen lopetuksessa on kyse prosessista, jonka seurauksena eläin kuolee. Teurastuksesta puhutaan, kun lopetettu eläin päätyy ihmisravinnoksi. Eläinsuojelulaki ja eläinsuojeluasetus määräävät lopetuksen kulusta.

Eläimen lopetuksen on tapahduttava mahdollisimman kivuttomasti ja nopeasti. Lopetuksen saa toteuttaa vain lopetuksen osaava henkilö. Kyseisellä henkilöllä on oltava riittävästi tietoa niin lopetusmenetelmästä kuin lopetustekniikastakin. Lisäksi on löydettävä taito eläimen lopettamiseen. Lopetettavan eläimen liikkumista

on rajoitettava esim. kiinnipitämisellä siten, että eläimen on kaikelta mahdolliselta kärsimykseltä, ruhjoutumiselta ja vahingoittumiselta välttyttävä. Eläimen lopetuksen jälkeen on varmistuttava, että eläin on kuollut. Sen jälkeen voidaan ryhtyä hävittämään ruhoa tai aloittamaan teurastus. Lopetus- tai teurastustoimintaa harjoittavalta henkilöltä vaaditaan kelpoisuustodistus. Kelpoisuustodistuksesta selviää henkilön kyky suoriutua lopetuksen vaatimista toimenpiteistä ja eläinten asianmukaisesta käsittelytaidosta. (Evira 2016d.)

Aluehallintovirasto myöntää kelpoisuustodistuksen tuotantoeläimen lopettamista varten. Tarkastuseläinlääkäri voi myöntää väliaikaisen kelpoisuustodistuksen. Todistuksesta käy ilmi, mitkä eläinluokat todistus kattaa. Samoin siitä ilmenee mitä lopetuksen aikana tapahtuvia toimia ja millä välineillä todistuksen haltija on kykenevä suorittamaan. Todistuksen hankkijan on suoritettava loppututkinto. Loppututkinnossa on todistettava, että hakija omaa riittävät tiedot ja taidot eläinlajien lopettamiseen ja siihen liittyvien vaiheiden käsittelyyn. Tutkintotoimikunta, joka on opetushallituksen nimittämä, voi kouluttaa tutkintoon, johon sisältyy kelpoisuustodistus eläinten lopettamiseen. Koulutusta voi järjestää myös opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä henkilö, jolla on riittävät tiedot ja taidot opettaa kelpoisuustodistuksessa vaadittavat taidot koulutettaville. (Evira 2016q.)

Tuotantoeläinten lopetuksesta säädetään lopetusasetuksessa. Lopetukseen liitettävillä toimilla tarkoitetaan kaikkia eläimen lopetuksessa tapahtuvia toimia. Näitä ovat esim. eläimen käsittely, säilytys, liikkumisen rajoittaminen, tainnutus sekä verenlasku. Tainnutuksessa on kyse toimenpiteestä, jonka seurauksena lopetettava eläin menettää tuntemiskyvyn. Tainnutuksesta aiheutuu tajuttomuuden menetys kivuttomasti. Tuotantoeläinten hätälopetukseen sovelletaan osaa lopetusasetuksen vaatimuksista. Hätälopetuksesta on kyse, kun eläin on loukkaantunut, eikä sen kärsimystä voida helpottaa muilla tavoin. (L4.4.1996/247, 2 §.)

Kuolleiden eläinten hävittämistä säädellään laissa. Tautiriskien takia kuolleiden eläinten käsittely ja hävittäminen ovat laissa säädettyä toimintaa. Eläinlaji sekä populaatiotiheys vaikuttavat tautiriskin suuruuteen. Kuolleiden tuotantoeläinten

hävittämisessä tulee aina noudattaa sivutuotelainsäädäntöön liittyviä säännöksiä. (Evira 2016e; L517/2015.)

Suomi jaetaan keräilyalueeksi ja syrjäiseksi alueeksi lopetettujen sekä itsestään kuolleiden tuotantoeläinten kohdalla. Tämän lisäksi keräilyalueet on jaettu märehitjille ja toinen sioille sekä siipikarjalle. Keräilyalueilta kuolleet ja lopetetut tuotantoeläimet kuljetetaan käsittelylaitokseen Honkajoelle. Keräily on Eviran ja Honkajoki Oy:n välistä yhteistyötä. Kuolleenä syntyneet tuotantoeläimet voidaan haudata asuinpaikasta riippumatta. Silloin tulee noudattaa hautaamiseen liittyviä säännöksiä. Kuolleenä syntyneistä eläimistä tilojen tulee pitää kirjaa. (Evira 2016f.)

Evira on koostanut ohjeen tuotantoeläinten raatojen säilytystä varten tiloille. Raatojen säilytys voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista. Lyhytaikaisesta säilytyksestä puhutaan, kun raatoa säilytetään tilalla raatokeräilyauton odottamisen ajan. Kesällä (1.6-31.8) nouto tapahtuu kahden arkipäivän kuluessa noutokyydin tilaamisesta. Muuna ajankohtana nouto tapahtuu kolmen arkipäivän sisällä. Keräilyauto tulee tilata välittömästi eläimen kuoltua. Tiloille on oltava vakituinen raatojen säilytyspaikka, jonne odottavat raadot siirretään. Säilytyspaikan tulee olla varjoisa. Pidempiaikaisesta säilytyksestä on kyse porsaiden, talviaikana emakoiden, lihasikojen, siipikarjan ja vasikoiden kohdalla. Tässä tapauksessa tilan on taloudellisempaa kerätä raatoja suurempi määrä, ennen kuin keräilyauto tilataan. Pidempiaikaisesta säilytystä varten tiloille tulee olla säiliö, johon raadot kerätään odottamaan noutoa. (Evira 2010.)

Lopetetut ja itsestään kuolleet porot saa haudata koko Suomessa. Kuolleenä syntyneet porsaas voi haudata kaikkialla Suomessa, mutta aikuiset siat tulee keräilyalueella toimittaa raadonkeräilyyn. Naudat, lampaat, vuohet ja biisonit kerätään Ahvenanmaata ja Lapin aluehallintoviraston aluetta lukuun ottamatta. Ii, Pudasjärvi, Puolanka, Ristijärvi, Suomussalmi, Kuhmo, Hyrynsalmi, Taivalkoski ja Kuusamo eivät kuulu keräilyalueeseen sijainneistaan huolimatta. (Evira 2016g.)

Raadonkeräily on tuottajalle maksullista. Alle 6 kuukauden ikäisten nautojen maksu on 69,23 euroa + alv. Jos samalla hakukerralla lähtee useampia raatoja

mukaan, naudannuksiksi putoaa 50,43 euroa + alv. Yli 6 kuukauden ikäisten nauttojen haku maksaa 110,34 euroa + alv per nauta. Yli 6 kuukauden ikäisistä lampaista ja vuohista tuottaja maksaa 37,07 euroa raadonkeräilylle. Valtio avustaa tätä 82 eurolla. Yhden lampaan tai vuohen osuudeksi tulee siis 119,07 euroa. Alle 6 kuukauden ikäiset lampaat ja vuohet kerätään ilmaiseksi, jos mukana lähtee vähintään yksi yli 6 kuukauden ikäinen lammas tai vuohi. Jos samalla kerralla lähtee useampi yli 6 kuukauden ikäinen eläin, ensimmäisen hinta on 119,07 euroa ja sitä seuraavien 64,16 euroa. (Evira 2016i; Evira 2016j.)

Hautaaminen on mahdollista paikassa, jossa se ei aiheuta ihmisten tai eläinten terveydelle riskejä. Pohjavesialueilla, kaivojen läheisyydessä, vedenottamon suoja-alueella tai vesistöön viettävälle rinteelle ei ole sopivaa haudata raatoa. Raato on haudattava vähintään 1 metrin syvyyteen. Hauta on peitettävä välittömästi. Raatoa ei saa haudata maatumattomassa pakkauksessa tai säkissä. Raato on tarpeen tullen kalkittava tai desinfioitava, jotta taudinaiheuttajat tuhoutuvat. Hautauspaikkaa ei saa pian hautauksen jälkeen kyntää tai kaivaa. (Evira 2016h.)

Hevoset voidaan hävittää hautaamalla kaikkialla Suomessa. Hautaamisessa tulee noudattaa annettuja ohjeita, eikä se saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle. Kunnaneläinlääkäriltä sekä kunnan ympäristösuojelusihteeri voivat antaa lisätietoja hautaamisesta sekä kunnan pohjavesialueista. Hyväksytyssä polttotai rinnakkaispolttolaitoksessa on myös sallittua hävittää hevosen ruho. Honkajoki Oy kerää maksusta hevosetkin raadonkuljetukseen. Edellä mainittujen keinojen lisäksi rekisteröidyn hevosen voi teurastaa elintarvikkeeksi tietyissä teurastamoissa Suomessa. Teurastus vaatii sen, että hevosta ei ole lääkitty tuotantoeläimille kielletyillä lääkkeillä. (Evira 2016k.)

4 ELÄINSUOJELUVALVONTA

Tässä luvussa käsitellään eläinsuojelulainsäädännön valvonnan toteutumista. Suomessa eläinsuojelua valvovat viranomaiset. Näitä ovat maa- ja metsätalousministeriö, Evira, AVI, poliisi ja eläinlääkärit. Viranomaisvalvonnan lisäksi valvontaa tekevät eläinsuojeluvalvojat. Myös useat eläinsuojeluyhdistykset pyrkivät valvomaan eläinten oloja.

4.1 Viranomaisvalvonta

Alueelliset ja paikalliset eläinsuojeluviranomaiset valvovat, että eläinsuojelulainsäädäntöä noudatetaan. Eläinsuojelutarkastuksilla valvotaan säännösten ja määräysten noudattamista sekä täytäntöönpanoa. Tarkastuksen suorittavalla henkilöllä on oikeus eläinten, pitopaikkojen sekä kuljetusvälineiden tarkastamiseen. Tarkastajat voivat tarkastaa myös eläinten ruoan tai juoman sekä eläinten hoitoon tarvittavia varusteita sekä välineitä. (Evira 2016m.)

Tarkastuksen suorittaja voi antaa eläinten omistajalle ohjeita lievien eläinsuojelulisten epäkohtien korjaamiseksi. Jos tarkastuksessa löytyy säädösten laiminlyöntiä, eläinten omistajalle annetaan määräys korjata epäkohdat eläintenpidossa määräajassa. Määräajan kuluttua tehdään uusintatarkastus. Tarpeen tullen määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla, jonka antaa aluehallintovirasto. Tarvittaessa voidaan myös uhata, että puutteet eläintenpidossa korjataan eläinten omistajan kustannuksella. Tuotantoeläimen laiminlyöntitapauksissa eläimille järjestetään ruokaa ja juomaa sekä hoitaja. Vaihtoehtoisesti eläimet voidaan myös siirtää ja hoito järjestää muualla. Mikäli hoito ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläimet voidaan myydä, kuljettaa teuraaksi tai tarvittaessa lopettaa paikan päällä. (Evira 2016m.)

4.1.1 Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön työtehtävänä on valvoa ylimpänä viranomaisena eläinsuojelulain täytäntöönpanoa ja noudattamista. Valvontatehtäviin kuuluvat myös eläinkuljetuslaki sekä eläinkuljetusasetus ja niiden nojalla annetut säännök-

set. Ministeriön työtä on valmistella lainsäädäntöä. Ministeriö myös ohjaa Eviraa eläinsuojelun osalta. (Evira 2016l.)

4.1.2 Evira

Elintarviketurvallisuusvirasto eli Evira on keskushallinnon viranomainen, joka ohjaa ja valvoo eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain sekä eläinkuljetusasetuksen noudattamista. Se valvoo myös edellä mainittujen säännösten täytäntöönpanoa. Eviralle ei ole suotu eläinsuojelu- tai eläinkuljetuslaissa annettua oikeutta tehdä tilatarkastuksia tai kuljetustarkastuksia. Näitä tarkastuksia tekevät muut viranomaiset. Eviran tehtävä eläinsuojelu- ja eläinkuljetuslainsäädännön valvonnassa on pääasiassa toimeenpanotehtävien johto. Samalla sen työnkuvaan kuuluu myös kehittäminen sekä ohjaaminen liittyen eläinsuojelu- ja eläinkuljetuslainsäädäntöön. (Evira 2016l.)

4.1.3 Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto eli AVI huolehtii alueittain eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain sekä eläinkuljetusasetuksen noudattamisesta. Myös edellä mainittujen lakien nojalla annettujen säännösten noudattamisvalvonta kuuluu aluehallintovirastolle. Valvontaa toimittavat läänineläinlääkärit. (Evira 2016l.)

Eläinsuojeluvalvontaa toimitetaan ilmi tulleiden epäilyjen perusteella sekä EU:n määräämien eläinsuojelutarkastusten seurauksena. Aluehallintovirasto ohjaa kuntien eläinsuojeluvalvontaa. (Aluehallintovirasto 2013.)

4.1.4 Poliisi

Useimmiten poliisit ovat virka-apuna eläinsuojeluvalvontaa tekeville viranomaisille. Kiireellisissä tapauksissa poliisi voi toimia itsenäisesti eläinsuojelulain nojalla. Poliisi voi järjestää ratsioita eläinkuljetuksiin. Valvontaa suoritetaan myös tavallisen liikenteenvalvonnan yhteydessä. Poliisi voi suorittaa valvontaa itsenäisesti tai yhteistyössä läänineläinlääkäriin kanssa. Poliisin työhön kuuluu lisäksi eläinsuojelurikosten tutkinta. (Salminen 2013; Evira 2016l.)

4.1.5 Eläinlääkärit

Kunnaneläinlääkäri työtä on myös valvoa eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain sekä eläinkuljetusasetuksen noudattamista. Kunnaneläinlääkäri valvoo myös edellä mainittujen nojalla annettujen säännösten noudattamista. (Evira 2016l.)

Terveystarkastaja eli kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranomainen, valvoo kuntansa alueella eläinsuojelulain sekä sen nojalla annettujen säännösten toteutumista yhdessä kunnaneläinlääkäriin kanssa. (Evira 2016l.)

Tarkastuseläinlääkäri valvoo teurastamoiden tai teurastuspaikkojen toimintaa. Tarkastuseläinlääkärit ovat Eviran alaisia. Poroteurastamot eivät kuulu Eviran palvelukseen. Eläinlääkäriin toimenkuvaan kuuluu valvoa myös teuraskuljetuksia sekä eläimiä siltä varalta, että niissä näkyy puutteita hoidossa lähtötilalla. (Salmi-
nen 2013; Evira 2016l.)

Rajaeläinlääkäri työskentelee valtion rajanylityspaikoilla, maastapoistumispaikoilla tai eläinlääkinnällisillä rajatarkastusasemilla. (Evira 2016l.)

4.2 Eläinsuojeluvalvoja

Aluehallintovirasto voi myöntää eläinsuojeluvalvojalle oikeuden eläinsuojelutar-
kastukseen. Oikeus ei koske kotirauhan piirissä olevia eläinten pitopaikkoja. Oi-
keuksiensa rajoissa eläinsuojeluvalvoja voi avustaa viranomaisia kotirauhan pii-
rissä olevien eläinten pitopaikkojen tarkastuksissa. Määräyksiä sekä kieltoja voi-
vat jakaa vain viranomaiset, mutta eläinsuojeluvaltuutettu voi tarkastuksien ohes-
sa jakaa neuvoja ja ohjeita eläinten omistajalle. (Evira 2016m.)

Eläinsuojeluvalvojaksi on mahdollista päästä läpäisemällä eläinsuojeluvalvoja-
kurssi. Eviran tehtävänä on järjestää kursseja tarpeen tullen. Kurssi koostuu pää-
asiassa erilaisista luennoista, jotka keskittyvät eläinsuojeluvalvojen oikeuksiin
sekä velvollisuuksiin. Kurssilla käydään läpi myös tavanomaisia ongelmatilantei-
ta, joita eläinsuojeluvalvontakäyntien aikana useimmiten syntyy. Kurssit ovat aina
maksuttomia. Kurssin suorittamisen jälkeen oikeutta toimia eläinsuojeluvalvojana
haetaan oman alueen aluehallintovirastolta. (Evira 2016n.)

4.3 Yksityishenkilön toteuttama valvonta

Yksityinen henkilö voi ilmoittaa eläinsuojeluviranomaiselle epäilyksestään eläinsuojelurikokseen. Viranomaisen tehtävä on ratkaista mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Eläinsuojeluviranomaisina toimivat poliisi, kunnaneläinlääkäri, valvontaeläinlääkäri ja läänineläinlääkäri. Myös SEY:n eläinsuojeluneuvoja voi viedä asiaa eteenpäin. (SEY 2016a.)

Eläimen hädän ollessa akuutti, tulee asiasta ilmoittaa välittömästi poliisiin ja virkaeläinlääkäriin. Akuuttia apua tarvitaan esimerkiksi, jos

- eläintä pahoinpidellään
- eläin on nälkiintynyt
- eläimellä ei ole vettä
- eläin on vaarassa jäädä auton alle
- eläintä pidetään kohtuuttoman kylmässä tai kuumassa.

SEY:n eläinsuojeluneuvojilta voi kysyä neuvoa, jos ei ole varma, onko tilanne akuutti. (SEY 2016a.)

Joskus eläimet saattavat tarvita apua, mutta apua ei ole välttämätön saada esimerkiksi saman päivän aikana. Tällainen tilanne voi tulla esimerkiksi silloin, jos eläin on uutta pitopaikkaa vaille tai eläinten pitopaikan epäillään olevan sääösten vastainen. Tällöin tulee olla yhteydessä ensisijaisesti eläinlääkäriin. (SEY 2016a.)

4.4 SEY-Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

Yhdistys on perustettu vuonna 1901. Alun perin se perustettiin vastustamaan eläinten elävältä leikkaamista tieteen nimissä. Yhdistys tarjoaa eläinsuojeluneuvontaa ympäri Suomen. Vuodesta 1902 eläinsuojeluvalvojat ovat olleet lisänä turvaamassa eläinten hyvinvointia. SEY:llä on yli 40 jäsenyhdistystä Suomessa. Nämä yhdistykset ovat oman alueensa eläinsuojeluasiantuntijoita. SEY myös kampanjoi vuosittain näkyvästi. Esimerkiksi Eläinten viikko-kampanja järjestetään vuosittain. (SEY 2016b.)

Yhdistyksen pyrkimyksenä on edistää eläinten hyvinvointia ja kunnioitusta niitä kohtaan. SEY tähtää toiminnallaan eläinten kunnioittamiseen. Sen tavoitteena on tarjota kaikille ihmisten hoidettavina oleville eläimille laadukas elämä. Omalla toiminnallaan SEY haluaa auttaa myös hätää kärsiviä eläimiä ja samalla ennaltaehkäistä ongelmakohtia. (SEY 2016e.)

SEY linjaa, että tuotantoeläimillä tulee olla korkea hyvinvoinnin taso läpi elämän. Tuotantoeläinten hyvinvointi tulee turvata asianmukaisilla olosuhteilla ja hyvällä hoidolla. Tuotantoeläintenkin kohdalla tulisi tähdätä pitkäikäisiin ja terveisiin eläimiin. SEY:n mielestä tämän hetkinen toimintatapa tuotantoeläinten kohdalla ei ole riittävä. Tuotantoeläimille ei mahdollisteta tarpeeksi hyvin lajityypillistä käyttäytymismahdollisuutta. (SEY 2016c.)

SEY kannattaa eläinsuojelulainsäädännön tiukentamista eläinten hyvinvoinnin tueksi. Yhdistyksen mielestä myös kuluttajien käyttäytyminen on tärkeää eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. SEY kannustaa eläinkunnantuotteiden hintojen nostoa, jolloin tuotto voitaisiin käyttää tuotantoeläinten hyvinvoinnin parantamiseen. (SEY 2016c.)

4.5 Animalia

Animalia on perustettu vuonna 1961. Se kuvailee olevansa eläinten oikeuksia edistävä asiantuntijajärjestö. Animalia haluaa, että ihmiset huomioisivat eläinten hyvinvoinnin ja oikeudet nykyistä paremmin lainsäädännössä. Sen pääkohteita ovat tuotantoeläimet, turkiseläimet ja koe-eläimet. Järjestön työn pohjana ovat tutkimustulokset ja kokemus. (Animalia 2016a.)

Järjestö kannustaa kuluttajia kasvissyöntiin. Tämän lisäksi se vaatii, että tuotantoeläinten hyvinvointia huomioitaisiin nykyistä paremmin. Sen näkökulmasta tuotantoeläimille suodaan liian harvoin olosuhteet, joissa ne voivat käyttäytyä lajityypillisesti. Järjestön mielestä myös eläinjalostus on vaarantanut tuotantoeläinten hyvinvoinnin. Eläinten yksilöllisyyden katoamisen takia, se vastustaa tehotuotantoa. (Animalia 2016b.)

5 ELÄINSUOJELURIKOKSET

Neljännessä luvussa käsitellään eläinsuojelurikoksia ja niiden seuraamuksia. Luvussa esitellään eri eläinsuojelurikokset. Rikosten lisäksi luvussa käsitellään eläinsuojelurikoksista johtuvaa menettämisseuraamusta. Näiden lisäksi käsitellään eläinsuojelurikosten rangaistuksia sekä erilaisia oikeustapauksia liittyen eläinsuojelurikoksiin. Oikeustapaukset on poimittu esimerkeiksi eläinsuojelurikoksista.

5.1 Eläinsuojelurikos

Suomen rikoslaissa määritellään eläinsuojelurikokseksi teko, jossa henkilö pahoinpitelee, rasittaa liiallisesti, jättää vaille ravintoa tai tarpeenmukaista hoitoa, kohtelee eläinsuojelulain tai eläinten kuljetuksesta määrätyn lain vastaisesti eläintä. Vuonna 2011 rikoslakiin tehtiin lisäystä eläinsuojelurikosten osalta. Tuolloin lakiin lisättiin sekä törkeä että lievä eläinsuojelurikos. Samalla Hallituksen esityksestä (97/2010) eläintenpitokielto sekä menettämisseuraamus muuttuivat. Edellä mainittujen lisäksi voimaan astui laki eläintenpitokieltorekisteristä. Laissa on säädetty, että eläinsuojelurikoksesta tuomittava henkilö on määrättävä sakkorangaistukseen tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (L19.12.1889/39 14§; Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011; Laki rikoslain 17 luvun muuttamisesta 14/2011 14-15§.)

Eläintenpitokieltopäätöstä annettaessa tulee tuomittavan omistavat eläimet luovuttaa valtiolle. Eläintenpitokiellon aikana hankitut eläimet tuomitaan myös valtiolle menetetyiksi. Menettämisseuraamus tuomitaan riippumatta siitä, kenen omistuksessa menetetyt eläimet ovat. Jos menettämisseuraamuksen kohteena olevat eläimet ovat osittain tai kokonaan toisen henkilön omistuksessa, annetaan hänelle tilaisuus noutaa eläimet korvauksetta itselleen. Tämä päätös on tuomioistuimen harkinnan varassa. Tuomioistuin antaa määräajan, jona aikana eläimet on noudettava. Menettämisseuraamus raukeaa, jos eläimet noudetaan tuona aikana. Menettämisseuraamus voidaan panna käytäntöön, jos eläimiä ei ole noudettu määräajan rauettua. (L19.12.1889/39 23 a §.)

Harkintansa mukaan tuomioistuimien voi päättää, että eläintenpitokieltoon merkitty henkilö saa tilaisuuden myydä tai luovuttaa omistamansa eläimet. Tämä on kuitenkin poikkeuksellista, ja sitä sovelletaan yleensä silloin, kun eläintenpitokieltoon liittyvä menettämisseuraamus voisi muualla tavoin muodostua kohtuuttomaksi. Tilannetta voidaan soveltaa esimerkiksi silloin, kun menettämisseuraamuksesta tuomitun omistuksessa on arvokkaita siitoseläimiä, joita tuomion täytäntöön panemisessa uhkasi lopetustuomio. (HE 97/2010.)

Ylivieska-Raahen käräjäoikeuden tuomio 30.3.2010

A on tahallaan tai törkeällä huolimattomuudellaan aiheuttanut kärkevistä hoidettavina olleille kymmenelle naudalle. Navetan puhdistuksesta, ilmanvaihdosta ja valosta ei ole huolehdittu. Pitopaikka ei ole ollut naudoille sopiva. Kaikille naudoille ei ole ollut sopivaa makuupaikkaa. Ainakin neljän eläimen kiinnitysketjut ovat olleet liian tiukalla. Eläimen noustessa ylös, ketju on hinkannut sen niskaa. Tästä syystä kahdelle naudalle on kehittynyt vakava ja tulehtunut vaurio niskaan. Eläinlääkäri on määrännyt yhdelle naudoista antibioottihoitoa. Vastaja ei ole noudattanut määräystä. Niskahaavojen vuoksi eläinlääkäri on joutunut kiireellisesti lopettamaan kaksi nautaa vuonna 2009. Nautojen sorkkien hoito on pahoin laiminlyöty. Eläimille on aiheutunut kipua pitkistä sorkista.

Vastaja kielsi syyttäjän vaatimuksen eläintenpitokiellosta ja menettämisseuraamuksesta. Vastajan mukaan naudat ovat loukanneet niskansa kompastelun vuoksi. Tarkastajat ovat käyneet navetassa helteellä, jolloin ilmanvaihto on ollut huono. Vastajan mukaan eläimillä on ollut tarpeeksi kuivikkeita ja tilaa.

Eläinsuojelutarkastuksessa vuonna 2009 on havaittu puutteita pitopaikan siisteydessä. Eläinten kiinnipitoketjut olivat olleet liian tiukalla ja osalla eläimistä oli haavoja niskassa. Määräykseksi oli annettu navetan puhdistaminen, ketjujen löysääminen ja eläinten kunnan tarkistaminen.

Läänineläinlääkäri on kuukauden kuluttua tullut tarkastamaan uudelleen navettaa. Navetta oli siivottu, mutta ilmanvaihtoa ei ollut. Viisi lehmistä oli alkuperäisissä parsipaikoissa, mutta muut väliaikaisissa paikoissa, jotka eivät soveltuneet eläintenpitoon. Yhdellä lehmällä oli pitkät sorkat. Eläinlääkäri määräsi antibioottihoitoa lehmien märkiviin niskahaavoihin. Eläinlääkäri otti todistusaineistoksi kuvia.

Todistaja B:n mielestä nautojen niskahaavat eivät olleet niin pahoja, että niitä olisi siitä syystä pitänyt lopettaa. Eläinlääkäri oli mää-

rännyt kaksi nautaa lopetettavaksi, koska ketju oli syöpynyt niskaan kiinni.

Käräjäoikeus tuomitsi vastaajan ehdolliseen vankeusrangaistukseen eläinsuojelurikoksesta. Käräjäoikeus huomioi menettämisseurauksen eikä määrännyt oheissakkoa. Käräjäoikeus määräsi vastaajan pysyvään eläintenpitokieltoon.

Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomio 29.5.2012

A on aiheuttanut törkeällä huolimattomuudellaan vakavan hengen tai terveyden vaaran toisille ihmisille, koska hänen nautakarjansa on päässyt juoksemaan valtatie 13:sta. Nautoja on ollut parikymmentä kertaa tiellä tai sen läheisyydessä. Vastaaja ei ole kehotuksista huolimatta korjannut aitausta.

Eläinten pitopaikka ei ole ollut riittävän puhdas. Pitopaikka ei ole soveltunut nautojen pitämiseen. Parret ovat olleet liian ahtaat eikä kuivituksesta ole huolehdittu. Eläinten vesikuppien toiminta on ollut puutteellista. Ulkotarhojen vesialtaat olivat tyhjiä tai jäisiä. Ulkotarha ei myöskään ole ollut turvallinen naudoille. Tarhassa on lojunut ylimääräistä rojua.

Tarkastusta tehnyt eläinlääkäri on kertonut vastaajalle toimenpidevaihtoehtoista. Yksi vaihtoehto on ollut nautojen lopettaminen, jolloin vastaaja on uhannut ampua eläinlääkäriä, mikäli nautoja ammutaan. Vastaajan laiminlyönnit ovat jatkuneet hänen kolmella tilallaan korjauskehotuksista huolimatta. Eläinten kuntoa ei ole tarkastettu päivittäin kahta kertaa. Joissain navetoissa käytiin vain joka kolmas päivä. Eläimet ovat olleet likaisia ja nälkäisiä. 30 asteen pakkasilla naudat ovat olleet pihalla ilman suojaa. Viranomaisten määräyksestä yhdestä navetasta lopetettiin useita kymmeniä eläimiä. Tästä huolimatta vastaaja vei lisää nautoja navettaan.

Syyttäjä vaati eläintenpitokieltoa, menettämisseuraamusta ja todistelukustannusten korvaamista. Vastaaja kielsi syytteet vaaran aiheuttamisesta. Vastaajan mukaan naudat eivät ole olleet valtatiellä. Vastaajan mielestä hän ei ole myöskään kohdellut eläimiä kaltoin.

Todistajien B ja C mukaan he olivat sopineet A:n kanssa, että todistajat käyvät katsomassa eläimiä silloin tällöin. Todistajien lausunnot olivat niin epämääräisiä, että niitä ei voitu katsoa vakuuttaviksi. Käräjäoikeus tuomitsi vastaajan eläinsuojelurikoksesta sekä virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta. Vastaajalle määrätään kahdeksan kuukautta ehdollista vankeusrangaistusta. Lisäksi vastaajalle määrättiin seitsemän vuoden eläintenpitokielto.

Vaasan hovioikeuden ratkaisu 16.11.2012

Vastaaja valitti yllä kerrotusta Keski-Suomen kärjäoikeuden päätöksestä. Vastaaja vaati eläintenpitokiellon hylkäämistä. Samoin hän vaati syyteen vaaran aiheuttamisesta hylättäväksi. Vastaaja vaati vielä lisäksi menettämisseuraamuksen hylkäämistä. Hovioikeus muutti kärjäoikeuden tuomiota siinä määrin, että vastaaja tuomittiin eläintenpitokieltoon 4 vuodeksi. Menettämisseuraamus määrättiin raukeavaksi, mikäli vastaaja myy tai luovuttaa hallussaan olevat eläimet määrääjassa. Muuten hovioikeus katsoi kärjäoikeuden tuomion olleen oikea.

5.2 Eläinsuojelurikkomus

Eläinsuojelurikkomuksesta rangaistaan sakkorangaistuksella, ellei siitä ole rikoslaissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Eläinsuojelulain 54 §:ssä määritellään tahallaan tai huolimattomuudella aiheutetut eläinsuojelulain vastaiset teot, joista tekijä tuomitaan eläinsuojelurikkomuksesta. Eläinsuojelurikkomus tulkitaan lievää eläinsuojelurikosta vielä lievemmäksi rikokseksi. Yleensä eläinsuojelurikkomukseen johtaneet tuomiot ovat huolimattomuudella aiheutettuja eivätkä kokonaisuutena arvostellen vakavia. Eläinsuojelurikkomus voi olla esimerkiksi seurausta tuotantoeläimen lopetuksesta, jossa ei ole noudatettu laissa määrättyä toimintajärjestystä. Siihen voidaan tuomita myös henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii välikätenä eläintenpitokiellon kiertämisessä. (L.4.4.1996/247, 54§.)

5.3 Lievä eläinsuojelurikos

Maaliskuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2011 astui rikoslaissa erikseen määritelty lievä eläinsuojelurikos. Lievästä eläinsuojelurikoksesta tuomitaan sakkorangaistukseen. Eläinsuojelurikoksen tulee olla kokonaisuutena arvosteltaessa vähäinen, kun otetaan huomioon eläimelle aiheutettu kärsimys, kipu tai tuska, jotta tuomio siitä voi olla lievä eläinsuojelurikos. (L19.12.1889/39 15§.)

Päijät-Hämeen kärjäoikeuden tuomio 1.2.2012

A on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättänyt omistamansa kolme hevosta ja yhden ponin vaille tarpeellista hoitoa. Hevosten pitopaikka ei ole ollut riittävän puhdas. Yhden ponin kaviosta ei ole huolehdittu, jolloin ne ovat päässeet kasvamaan liian

pitkiksi. Syyttäjä vaati A:lle eläintenpitokieltoa hevosten osalta. A oli aikaisemminkin tuomittu hevosiin kohdistuneesta eläinsuojelurikoksesta.

Vastaaja kiisti syytteen eläinsuojelurikoksesta. Vastaaja myönsi, ettei hevosten pitopaikka ollut riittävän puhdas. Vastaaja myönsi myös ponin kavioiden olleen liian pitkät. Vastaajan mielestä ei ole perustetta eläintenpitokiellolle.

Todistajana toimiva talliyrittäjä B kertoi, että vastaaja oli soittanut hänelle, ja kertonut eläinlääkärin haluavan soittaa B:lle. Eläinlääkäri oli pyytänyt hakemaan vastaajalta kaksi hevosta pois. Todistaja tunsi hevoset entuudestaan. Hänen mielestään ne eivät olleet niin huonossa kunnossa kuin eläinlääkäri väitti.

Käräjäoikeus tuomitsi A:n lievistä eläinsuojelurikoksesta sakko-rangaistukseen. Lisäksi A:lle määrättiin eläintenpitokieltoa 5 vuotta, koska hän oli jo vuonna 2006 syyllistynyt hevosten pitämiseen niille sopimattomissa tiloissa.

Kouvolan hovioikeuden ratkaisu 5.7.2012

A valitti käräjäoikeuden tuomiosta ja vaati, että syyte hylätään. Vastaaja vaati myös vähintään eläintenpitokiellon kumoamista tai keston lyhentämistä. Hovioikeus oli käräjäoikeuden kanssa samaa mieltä siitä, että ponin kaviosta ei oltu huolehdittu ja hevosten pitopaikka ei ollut riittävän siisti.

Hovioikeus tulkitsi eläinlääkärin lausunnon, valokuvien sekä eläinsuojelutarkastuspäätösten perusteella vastaajan syyllistyneen myös hevosten riittämättömään ruokintaan, liikutukseen ja ulkoiluun. Vastaaja on menettelyllään syyllistynyt eläinsuojelurikokseen. Hovioikeus katsoi, että vastaajan rangaistusta ei ole syytä muuttaa. Käräjäoikeuden tuomio jäi voimaan.

5.4 Törkeä eläinsuojelurikos

Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomitaan aina vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusmerkkejä ovat

- 1) erityisen raaka tai julma toteutustapa
- 2) kohteena huomattavan suuri määrä eläimiä
- 3) huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu. (L19.12.1889/39 14 a §.)

Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden tuomio 12.10.2012

A ja B ovat yhdessä tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta kohdelleet hoidossaan olleita eläimiä julmasti sekä tarpeetonta kipua ja kärsimystä aiheuttaen. Vastaajat ovat syyttäjän mukaan pitäneet jatkuvasti avokanalassaan liikaa kanoja. Kanoilla ei myöskään ole ollut riittävästi vettä tai ruokaa. Pesiä, orsia ja pahkuja on ollut kanalassa riittämätön määrä kanojen lukumäärä huomioden. Pitopaikkaa ei ole siistitty tarpeeksi usein. Samalla on laiminlyöty lampaita siten, että niitä ei ole keritty vähintään kerran vuodessa. Lampaat eivät myöskään ole saaneet tarpeeksi ruokaa.

Edellä mainitut puutteet on huomattu vuonna 2011 tehdyssä eläinsuojelutarkastuksessa. Eläinsuojelurikoksen kohteena on ollut huomattavan suuri määrä eläimiä. Rikos on kokonaisuudessaan arvostellen törkeä, koska vastaajat ovat viranomaisten kehotuksista huolimatta jättäneet korjaamatta puutteet useita kertoja.

Vastaajat vaativat syytettä törkeästä eläinsuojelurikoksesta hylättäväksi. He myös vastustivat syyttäjän hakemaa eläintenpitokieltoa. Vastaajat katsoivat laiminlyöntien olleen vähäisiä. Laiminlyönnit ovat vastaajien mukaan johtuneet heikosta taloudellisesta tilanteesta. Vastaajat kertoivat siivonneensa pitopaikat ja korjanneensa muut viranomaisten ilmoittamat puutteet. Kanojen määrää on myös vähennetty.

Eläinlääkärien lausuntojen ja eläinsuojelutarkastuksen yhteydessä otettujen valokuvien perusteella käräjäoikeus tuomitsi vastaajat eläinsuojelurikoksesta sekä törkeästä eläinsuojelurikoksesta. Vastaajat tuomittiin teoista kymmenen kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Tämän lisäksi vastaajille määrättiin kuuden vuoden tuotantoeläintenpitokielto.

Itä-Suomen hovioikeuden ratkaisu 24.5.2013

A ja B valittivat Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden päätöksestä. Vastaajat vaativat eläintenpitokiellon kumoamista sekä ehdollisen vankeusrangaistuksen lieventämistä tai muuttamista sakkotuomioksi. Vastaajien puolelta kuultiin uutena todistajan C:tä. C oli vuosien ajan toimittanut A:lle ja B:lle kanoja. C ei ollut kanoja toimittaessaan havainnut puutteita pitopaikassa tai kanojen hoidossa.

Eläinsuojelutarkastusta suorittaneiden eläinlääkärien näkemys erosi C:n näkemyksestä. Heidän mielestään pitopaikka ei täyttänyt kaikkia vaatimuksia. Kanojen hoitoa oli myös laiminlyöty silminnähden. Hovioikeus piti eläinlääkärien näkemystä C:n näkemystä todenmukaisempana. Eläinlääkärit olivat tarkastaneet virkansa puolesta puutteita, kun taas C oli käynyt kanalassa vain pikaisesti kanoja toimittaessaan. Hovioikeus hyväksyi käräjäoikeuden päätöksen eläintenpitokiellosta sekä tuomiosta. Hovioikeus katsoi vastaa-

jien osoittaneen törkeää välinpitämättömyyttä jättäessään huomiotta viranomaisten muutoskehotukset toistuvasti.

6 ELÄINTENPITOKIELTO JA ELÄINTENPITOKIELTO-REKISTERI

Tässä luvussa käsitellään eläintenpitokieltoa sekä siihen liittyvää eläintenpitokielto-
rekisteriä. Eläintenpitokielto on seuraamusta eläinsuojelurikkomukselle. Eläin-
tenpitokieltoa valvotaan eläintenpitokielto-
rekisterissä. Rekisteri ei ole julkinen,
sillä sen sisältö koostuu arkaluonteisista tiedoista. Yksityisten henkilöiden tilaa-
mat rekisteriotteet ovat maksullisia.

6.1 Eläintenpitokielto

Törkeään eläinsuojelurikokseen syyllistynyt henkilö määrätään automaattisesti
myös eläintenpitokieltoon. Erityisen painavista syistä tuomioistuin voi jättää
eläintenpitokiellon määräämättä. Eläinsuojelurikoksesta taikka lievästä eläinsuoje-
lurikoksesta tuomittu henkilö voidaan lisäksi määrätä eläintenpitokieltoon. Eläin-
tenpitokieltoon voidaan myös tuomita henkilö, joka on eläinten kuljetuksesta an-
netun lain 39 §:n nojalla kykenemätön huolehtimaan kuljettamistaan eläimistä.
Eläinsuojelurikkomuksesta tuomittu henkilö voidaan määrätä eläintenpitokieltoon
eläinsuojelulain 54 §:n 1 momentin nojalla. Eläintenpitokieltoon voidaan määrätä
henkilö, joka jätetään tuomitsematta 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n
4 tai 5 kohdan seurauksena. Syyttäjän vaatimuksesta määrätään eläintenpitokiel-
toa. (L19.12.1889/39 23§.)

Eläintenpitokiellossa oleva henkilö ei saa omistaa tai pitää eläimiä. Hän ei myös-
kään saa vastata eläinten hyvinvoinnista tai turvallisuudesta eikä hoitaa niitä.
Kiellosta riippuen määräys voi koskea kaikkia eläimiä tai vain tiettyjä eläinlajeja.
Erityisistä syistä johtuen tuomioistuin voi määrätä, että eläintenpitokieltoon tuo-
mittu saa edelleen omistaa kokonaan tai osittain eläimiä, jotka eivät ole olleet ri-
koksen kohteena. Näiden eläinten tulee olla tuomitun omistuksessa jo päätöstä
tehtäessä. (L19.12.1889/39 23§.)

Eläintenpitokieltoa määrätään vähintään yhdeksi vuodeksi tai pysyväksi ajaksi.
Eläintenpitokielto määrätään pysyväksi, jos

- 1) Kieltoon määrätty on syylistynyt törkeään eläinsuojelurikokseen.
- 2) Kieltoon määrättyllä on aiemmin laillisesti tuomittu määräaikainen eläintenpitokielto.
- 3) Kieltoon määrätty on terveydentilaltaan heikko.

Terveydentilaltaan heikkoa eläintenpitokieltoon tuomittua on pidettävä pysyvästi kykenemättömänä huolehtimaan ja omistamaan eläimiä. (L19.12.1889/39 23§.)

6.2 Eläintenpitokieltorekisteri

Oikeusrekisterikeskus omistaa ja ylläpitää eläintenpitokieltorekisteriä. Rekisteristä löytyvät tiedot tuomioistuinten määräämistä eläintenpitokielloista. Oikeusrekisterikeskuksesta voi tilata rekisteriotteen, jolla rekisteristä luovutetaan tarvittavia tietoja. Rekisteristä löytyvät eläintenpitokieltoon määrätyn henkilötiedot, osoite- sekä yhteystiedot sekä yksilöidyt tiedot tuomioistuimen antamasta ratkaisusta. Näitä yksilöityjä tietoja ovat esimerkiksi eläintenpitokiellon sisältö ja syy sekä sen kes- to. (Evira 2016o.)

Rekisteristä löytyy vain voimassaolevat eläintenpitokiellot. Päättyneet eläintenpitokiellot siirretään Oikeusrekisterikeskuksen arkistoon. Sieltä tietoja voidaan luovuttaa tarpeen mukaan viiden vuoden verran eläintenpitokiellon päättymisestä viranomaisille. (Evira 2016o.)

Viranomaisilla, jotka vastaavat eläinsuojelulain valvonnasta, on Eviran kautta pääsy eläintenpitokieltorekisteriin. Eviran kautta tietoja näkevät kunnissa toimivat virkaeläinlääkärit eli kunnaneläinlääkärit, valvontaeläinlääkärit sekä läänineläinlääkärit. Myös rajaeläinlääkärit sekä teurastamojen tarkastuseläinlääkärit pääsevät lukemaan rekisteriä. Edellä mainittujen lisäksi terveystarkastajat, jotka hoitavat kuntien terveydensuojeluvalvontaa ja maa- ja metsätalousministeriöllä sekä Eviralla itsellään on lukuoikeus rekisteriin. (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011 1 §.)

Eläintenpitokieltorekisteriä pääsevät lukemaan myös poliisit, tullit, rajavartiolaitokset, yleiset syyttäjät sekä yleiset tuomioistuimet. Heillä on omat järjestelmänsä, joiden kautta he näkevät rekisterin tietoja. Mavin omaan sovellukseen on yhteys

eläinsuojelurekisteristä. Rekisterin tietoja voidaan sitä kautta käyttää maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoon. Maataloustukia ei yleensä makseta eläinsuojelurikokseen syyllistyneille tilallisille eläintenpitokielon aikana. (Laki eläintenpitokieltorekisteristä 21/2011 4§.)

Eläinsuojelun toteutuksen kannalta tai muusta painavasta syystä, voidaan luovuttaa eläintenpitokieltorekisteristä ote yksityistaholle. Jokaisella on oikeus saada itseä koskeva rekisteriote haltuunsa esimerkiksi omien tietojen tarkastamiseksi tai jalostusyhteisölle luovutettavaksi. Eläinsuojelun toteutuksen nimissä jalostusyhteisö voi pyytää otetta eläintenpitokieltorekisteristä. Jalostusyhteisön tehtävänä on kirjata tuotantoeläimiä kantakirjaan tai jalostusrekisteriin. (Oikeusrekisterikeskus 2015.)

Eläimistä tehtävän kaupan yhteydessä on mahdollista tilata rekisteriote. Rekisterin tietoja luovutetaan eläimen myyjästä ostajalle sekä ostajasta myyjälle. Harkintakykynsä mukaan oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja myös muihin eläinsuojelun toteuttamistarkoituksiin. (Evira 2016o.)

7 EUROOPAN UNIONI JA ELÄINTEN PITO

Euroopan unionin jäsenvaltioiden (28 kpl) alueella on arviolta noin 11,9 miljoonaa maatilaa. Maatalous, metsätalous, kalatalous sekä metsästys työllistävät 12,1 miljoonaa ihmistä EU:ssa. Unionin valtioiden yhteisestä pinta-alasta noin 57 % on maaseutualuetta. Näillä alueilla elää 24 % Unionin väestöstä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

7.1 Euroopan unionin maatalouspolitiikka

EU:n valtioiden välisen yhteisen maatalouspolitiikan (Common Agricultural Policy, CAP) tavoitteena on kehittää maataloustuotantoa tasapainoisesti. Samalla huomioidaan ympäristön suojeleminen sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen. Maatalous edistää maaseutualueiden elinvoimaisuutta luoden ja ylläpitäen työpaikkoja. EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa on noudatettu vuodesta 1962. Alun perin maatalouspolitiikan tarkoitus oli kehittää Euroopan maatalous omavaraiseksi. Uusimpien linjausten mukaan maataloustuotteita tulisi tuottaa markkinoiden tarpeiden mukaisesti. Maataloustuotteiden hintoja on alennettu lähemmäksi maailmanmarkkinahintoja. Viljelijöiden tulotason ylläpitämiseksi heille maksettu suoraa tulotukea. Tuen saamiseksi on noudatettava mm. eläinten hyvinvoinnin ja ympäristön määräyksiä sekä elintarviketurvallisuutta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

Viimeisin uudistus maatalouspolitiikassa on astunut voimaan vuonna 2015. Kuumimpina haasteina olivat tuolloin kasvava elintarvikkeiden kysyntä sekä ilmastomuutos. Uudistuksen myötä yhteinen maatalouspolitiikka painottaa entisestään ympäristöystävällisempiin viljelymenetelmiin, tutkimuksiin, innovointiin, oikeudenmukaisempaan tukijärjestelmään sekä viljelijöiden aseman vahvistamiseen elintarvikeketjussa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

7.2 Maataloustuet

Maatalouden tukijärjestelmä koostuu useista eri lähteistä. Rahoituksen perusteella tuet voidaan jakaa

- 1) EU:n rahoittamiin suoriin tukiin

- 2) osittain EU:n rahoittamiin maaseudun kehittämissohjelman tukiin
- 3) kansallisesti rahoitettuihin tukiin.

Tuottaja voi hyödyntää erilaisia tukimuotoja, joilla kullakin on eri tavoitteet ja tukiehdot. Tuotannon peruskannattavuudelle suunnattujen ylläpitävien tukien lisäksi on mahdollista hakea investointitukea tilan toiminnan kehittämiseen. Investointikohde määrää tukitason. Esimerkiksi nuorille viljelijöille maksetaan aloitustukea tilanpidon aloittamisen keventämiseksi. Mavi vastaa maataloustukien maksamisesta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

Yksittäisellä jäsenmaalla on mahdollisuus soveltaa kansallista maatalouspolitiikkaa Euroopan unionin antamien säännösten rajoissa. Maatalouden tukijärjestelmä perustuu Suomessa EU:n suoriin tulotukiin ja EU:n osittain maksamiin luonnonhaittakorvaukseen sekä ympäristökorvaukseen. EU:n tukijärjestelmillä edistetään samalla tuotantoeläinten hyvinvointia ja luonnonmukaista tuotantoa. Näitä tukikokonaisuuksia täydennetään lisäksi Suomen erityisoloihin tarkoitetuilla kansallisilla tuilla. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

Vuodesta 2015 eteenpäin kansallinen tukijärjestelmä on jaettu kahteen osaan, joita ovat Etelä-Suomen kansallinen tuki sekä pohjoinen tuki. Näiden isompien kokonaisuuksien lisäksi käytössä on muitakin kohdennettumpia kansallisia tukimuotoja. Nämä ovat maksumääriltään selvästi pienempiä. Komission tulee aina hyväksyä kansallisten tukien maksu. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

7.3 Tuotantoeläimen omistus

Eläintä hankittaessa on muistettava, että eläimen omistajalla on velvollisuus hoitaa eläintä koko omistussuhteen ajan. Tämä koskee niin lemmikki- kuin tuotantoeläimiäkin. Myös tuotantoeläimille tulee taata turvallinen ja hyvä pitopaikka. Tuotantoeläimistä tulee huolehtia joka päivä kalenterivuodessa. Eläimen sairastuttua, on omistajan velvollisuus järjestää eläimelle asianmukaista hoitoa kustannuksista riippumatta. (L4.41996/247 5§.)

Yrittäjän on järjestettävä lomiensa ajaksi eläimilleen väliaikainen hoitaja. Mela tarjoaa täyspäiväisille yrittäjille 26 lomapäivää vuodessa lomitusapua. Käytännös-

sä tämä tarkoittaa sitä, että yrittäjä varaa lomituspalveluita järjestävästä paikallisesta lomatoimistostaan maatalouslomittajan lomapäiviensä ajaksi tilalleen. Lomittajan tehtävä on tulla sovittuina päivinä ennalta sovittujen työaikojen mukaan tilalle, ja hoitaa yrittäjän pakolliset työt niinä päivinä. Tämän lisäksi yrittäjän on mahdollista saada sairastuttuaan ns. sijaisapua. Tästä lomituksesta yrittäjä maksaa osan lomittajan palkasta. (Mela 2016.)

7.3.1 Merkitseminen ja rekisteröinti

Tuotantoeläimet rekisteröidään ja merkitään syntymän jälkeen. Tämän tarkoituksena on mahdollistaa tietyn eläimen seuraamista sen syntymästä kuolemaan. Elin-tarviketuotannon on kestettävä tarkastelu alusta loppuun asti, jotta kuluttaja voi olla varma tuotteensa turvallisuudesta ja alkuperästä. (Evira 2016p.)

Myös tarttuvien eläintautien puhkeamisen takia on olennaista tietää, mistä kaikki eläimet ovat tulleet, mistä ne ovat lähtöisin, missä ne ovat olleet, jne. Tämä helpottaa mahdollisten tartunnan saaneiden eläinten jäljitystä ja löytämistä. Epäillyt tartunnan saaneet eläimet voidaan siten erottaa muusta laumasta. (Evira 2016p.)

Tuotantoeläinten jäljitettävyyden varmistamiseksi eläimet on merkittävä yksiselitteisesti ja luotettavasti. Eläinten pitopaikoissa pidetään koko ajan tasalla olevaa rekisteriä paikalla olevista eläimistä. Nautojen rekistereihin tehtävät ilmoitukset on tehtävä 7 vuorokauden kuluessa tapahtumasta. Eläinten syntymät, kuolemat, myynnit, ostot ja siirrot eri pitopaikkojen välillä tulee ilmoittaa määräajassa. (Evira 2016.)

Kaikki syntyneet vasikat merkitään kahdella Eviran hyväksymällä korvamerkillä. Korvamerkit tulee kiinnittää vasikan korviin 20 vuorokauden kuluttua syntymästä. Merkitöntä tai vaillinaisesti merkittyä nautaa ei saa siirtää tai kuljettaa tilalta mihinkään. Nykyään vasikoita suositellaan merkittäväksi eMerkeillä. Näissä merkeissä eläinten tunnistetiedot ovat tallentuneen mikrosirulle. (A-Tuottajat Oy 2016.)

7.3.2 Velvollisuus rekisteröityä eläintenpitäjäksi

Kaikkien tuotantoeläinten pitäjiä on rekisteröidyttävä eläintenpitäjiksi. Eläinten määrällä tai käyttötarkoituksella ei ole väliä. Rekisteröityminen onnistuu kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Rekisteriin on myös perustettava pitopaikka, jota varten saa yksilöidyn pitopaikkatunnuksen. Tuotantoeläinlajeista riippuen on erinäisiä eläinlajikohtaisia ohjeita koskien sekä merkitsemistä että rekisteröintiä. ELY-keskus valvoo merkitsemistä ja rekisteröintiä tarkastajien, kunnaneläinlääkäreiden, tarkastuseläinlääkäreiden sekä valvontaeläinlääkäreiden avulla. (Evira 2016.)

8 LAKIMUUTOS 2016

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut 21. syyskuuta 2012 erillisen ohjaus- ja työryhmän eläinsuojelulain uudistamista vasten. Laki on kokonaisuudistuksen pyörteessä. Lakiuudistuksen tavoitteena on uudistaa eläinsuojelulaki vastaamaan tätä päivää. Lakiuudistuksen tavoite on myös tehostaa EU-lainsäädännön täytäntöönpanoa kansallisesti. Eläinsuojeluvälvönnön tehostaminen sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen ovat uudistuvan lain keskeisiä tavoitteita. (Ruotsalo 2014.)

Eduskunnan tiedotteen mukaan eläinsuojelulain uudistuksen tavoitteeksi on määrätty eläinten hyvinvoinnin parantaminen sekä eläinsuojelulainsäädännön selkeyttäminen. Eläinsuojelulakia on tarkoitus soveltaa niin tuotanto- kuin harraste-eläimiinkin. Näiden lisäksi sitä sovelletaan myös luonnonvaraisiin eläimiin. Eläinsuojelulainsäädännön uudistamisen jälkeen on tarkoitus uudistaa myös eläinlajikohtaiset asetukset. Turkiseläinten suojelua koskevaa asetusta valmistellaan edellä mainittujen muutosten lisäksi. (Autio 2016.)

Lakiuudistuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2016 aikana. Lain uudistamisessa otetaan huomioon uusimmat tutkimustulokset eläinlajien hyvinvoinnista. Asiantuntijat ovat laatineet selvityksiä esimerkiksi parsinavetoista ja pihatoista sekä emakkojen tiineyshäkeistä. Ennen lakiuudistuksen valmistelua ministeriö teetti monia kyselyitä eläintenpitäjille, eläinsuojeluviranomaisille, etujärjestöille, muille sidosryhmille sekä kansalaisille. Kyselyissä kartoitettiin näkemyksiä lain uudistustarpeesta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2016.)

8.1 Lakiuudistuksen tavoitteet

Ihmisten asenteen eläimiin ja niiden pitämiseen ovat muuttuneet eläinsuojelulain perustamisesta. Voimassa oleva eläinsuojelulaki on kohdannut puutteita. Se ei enää vastaa nykyistä eläinsuojelulain tarvetta. Lakiuudistuksen pariin on koottu alan asiantuntijoita. SEY toimii eläinsuojelujärjestöjen edustajana lakiuudistuksen ohjausryhmässä. Maa- ja metsätalousministeriön nimittämä työryhmä valmistelee lakia käytännössä. Ohjausryhmä puolestaan perehtyy eläinten hyvinvoinnin laajoihin periaatteellisiin kysymyksiin. Ohjausryhmää on koostettu useista eri tahois-

ta. Siihen kuuluvat eläinsuojelujärjestö, tuottajajärjestö, kuluttajien edustajat sekä viranomaisten edustajat. (SEY 2016d.)

8.2 Vertailumaiden eläinsuojelulait

Eläinsuojelulain uudistusta varten on suoritettu monenlaisia selvityksiä. Eräässä selvityksessä käsiteltiin ja vertailtiin Ruotsin, Norjan, Tanskan, Sveitsin sekä Alankomaiden eläinsuojelulainsäädäntöä Suomen eläinsuojelulainsäädäntöön. Selvityksessä paljastui, että vertailumaiden lainsäädännön soveltamisalat ovat yhtenäiset Suomen lainsäädännön kanssa, mutta itse lain tavoitteet eroavat toisistaan. Norja ja Alankomaat korostavat eläimen itseisarvoa sekä arvokkuutta, joka niillä on riippumatta niiden ihmiselle tuottamasta hyötyarvosta. Ruotsissa korostetaan tuotantoeläinten luonnollisen käyttäytymisen turvaamista. Sveitsin lainsäädännön mukaan eläintä ei oikeudellisesti esineellistetä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2012.)

Selvityksessä käsiteltiin myös yksittäisiä eläinsuojelusäännöksiä. Eläinten jalostuksesta säädetään Norjassa ja Ruotsissa Suomen lainsäädäntöä yksityiskohtaisemmin. Tämän lisäksi eläinsuojelurikoksien maksimirangaistuksissa on eroavaisuuksia. Eläintenpitokielto on puolestaan käytössä kaikissa vertailumaissa. Tuomioistuin voi rikosasian yhteydessä määrätä eläintenpitokiellon Suomessa, Tanskassa ja Alankomaissa. Valvontaviranomainen voi itsenäisesti antaa eläintenpitokiellon Norjassa, Ruotsissa ja Sveitsissä. Myös Ruotsissa valmistellaan eläinsuojelulain uudistusta. Eläinsuojeluvalvonnan järjestäminen sekä valvojien toimintavaltuus poikkeavat maiden kesken. (Taustamuistio eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta 2012.)

Työryhmä, joka selvittää eläinsuojelulain uudistamista julkaisi 2011 mietinnön eläinsuojelulainsäädännön kehittämistarpeista. Mietinnöstä ilmenee, että lainsäädännössä tulisi painottaa eläintenpidon tavoitteita enemmän kuin keinoja, joilla niihin päästään. Eläinten hyvinvoinnin vastuu painotettaisiin eläinten omistajille. Sääntelyn yksityiskohtaisuutta pyritään vähentämään. Mietinnöstä selviää myös yksityiskohtaisia ehdotuksia tilanteen parantamiseen. Tulevaisuuden kehityssuuntia on arvioitu omassa selvityksessään. Siinä arvellaan, että tulevaisuudessa vaih-

toehtoiset tuotantomuodot kasvavat ja eläintuotannon rakennemuutos jatkuu. Eläinjalostus ja kloonaukset tulevat aiheuttamaan keskustelua. Lisäksi monikulttuurisuus ja EU:n asettama lopetusasetus tulevat aiheuttamaan keskustelua uskonnollisessa teurastuksessa. Kuluttajien eettiset vaatimukset tulevat lisääntymään sekä eläinten hyvinvoinnin merkitys tulee korostumaan. Harrastuseläinten ja hevosharrastuksen suosio tulee kasvamaan edelleen. (Taustamuistio eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta 2012.)

8.3 Kokonaisuudistus

Lakiuudistus on ollut vireillä kuusi vuotta. Eduskunnalle annettavan esityksen on tarkoitus valmistua viimeistään vuonna 2017. Hallitusohjelmalla on luvattu, että yrittäjille ei aseteta uusia kustannuksia aiheuttavia velvoitteita. Sitä vastoin hallitus on lakkauttanut eläinsuojeluasiamiehen viran, joka on ollut määräaikaisena voimassa. Samalla se on lykännyt turkisasetusten tiukentamista. Tarkoituksena on, että tuotantoeläinten lisäksi lakia tulotisiin soveltamaan myös seura- ja harrastuseläimiin. Näiden lisäksi se koskisi myös luonnonvaraisia eläimiä. (Helsingin Sanomat 2016.)

Eläinten asemasta on tullut viime vuosina yhteiskunnallinen ja eettinen kysymys. Maataloudessa tapahtunut rakennemuutos on vuosien varrella karsinut tilojen määrää ja sitä vastoin kasvattanut tilakokoja. Eläinsuojeluaktivistit ovat tarttuneet hanakasti mahdollisiin epäkohtiin eläintenpidossa. Lemmikkieläimet ovat nykyään rinnastettavissa lähes perheenjäseniksi. (Helsingin Sanomat 2016.)

Koneellistuminen maataloudessa on tuonut pääasiassa etuja tuotantoeläinten hyvinvoinnille. Koneellistumisen myötä eläinten ruokinta, lannanpoisto sekä ilmanvaihto ovat parantuneet merkittävästi. Sitä vastoin suurissa tilakoissa eläinten ulkoilu ja laiduntaminen ovat voineet vähentyä. Lakimuutoksiin siirtymistä voidaan helpottaa riittävän pitkillä siirtymäajoilla. Suomen eläinsuojelulainsäädäntö ei voi erota määräänsä enempää EU:n muiden maiden laeista. (Helsingin Sanomat 2016.)

Lemmikkieläinten pito ja jalostus kaipaavat myös sääntelyä. On väärin jalostaa eläimiä niiden terveyden kustannuksella. Monet koirarodut kärsivät esimerkiksi hengitysvaikeuksista jalostuksen aiheuttaman liian lyhyen kuonon seurauksena. Hevosten määrä harraste-eläiminä on lisääntynyt. Niiden pito ei kuitenkaan aina ole asianmukaista. Lakiuudistus olisi omiaan puuttumaan myös harraste-eläinten pidon epäkohtiin. (Helsingin Sanomat 2016.)

9 HAASTATTELU

Opinnäytetyötä varten suoritin haastattelun eläinsuojelulain hyvin tunteville asiantuntijoille. Haastatteluilla oli tarkoitus selvittää asiantuntijoiden työnkuva, mikä on heidän näkökantansa eläinsuojelulain uudistukseen sekä mitä siinä erityisesti tulisi ottaa huomioon. Haastattelut suoritettiin sähköpostin välityksellä.

9.1 Läänineläinlääkäri Anna Jeshoi

Anna Jeshoi toimii Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa läänineläinlääkärinä.

9.1.1 Työtehtävät ja työkokemus

Jeshoi on valmistunut vuonna 1991 eläinlääkäriksi. Työkokemusta on kertynyt aluksi kunnaneläinlääkärin sijaisuuksista ja vuodesta 1993 vakituisesta kunnaneläinlääkärin virasta. Vuoteen 2010 asti kunnaneläinlääkäri hoiti myös alueensa eläinsuojelun. Hygieenikkoeläinlääkärinä Jeshoi työskenteli 2010-2014 Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuollossa. Hygieenikkoeläinlääkärin toimenkuva oli pääasiassa elintarvikevalvontaa, mutta myös eläinsuojelutehtäviä alueensa 9:ssä eri kunnassa. Eläinsuojelutehtäviä Jeshoi hoiti aluksi yksin ja myöhemmin valvontaeläinlääkärin kanssa. Vuodesta 2014 alkaen Jeshoi on työskennellyt Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa elintarviketiimin läänineläinlääkärinä. Työtehtäviin kuuluu myös eläinsuojelutehtäviä, eläinsuojeluotantavalvontaa, sivutuotevalvontaa sekä lääkityksen valvontaa.

9.1.2 Työn mielekkyys

Mielekkäintä läänineläinlääkärin työssä Jeshoin mielestä on monipuolinen toimenkuva. Lisäksi aluehallintovirastossa näkee keskusvirastojen näkökulman sekä aivan käytännön valvontaakin, sillä valvontaa suoritetaan myös läänineläinlääkärien toimesta. Jeshoi kertoo parhaimpien kenttäpäivien koostuvan otantavalvontapäivistä, joita tehdään sellaisille maataloille, missä asiat ovat kunnossa ja tuottajat innostuneita työstään. Lisäksi neuvonta ja ohjaus ovat mielekkäitä tehtäviä.

9.1.3 Työn negatiiviset puolet

”Edelleen on olemassa todella huonoa eläintenpitoa, mihin ei ole vaikutusta tarkastuksilla ja määräyksillä, mutta silti välttämättä ESL § 44 kriteerit pakkotoimille eivät täyty ja asian käsittely venyy. Usein kyseessä olevat ihmiset eivät kykene näkemään puutteita toiminnassaan.”.

Tämän lisäksi Jeshoi kertoo myös rutiinipäätösten hallintomenettelyn ja siitä aiheutuvien viivästysten turhauttavan. Viivästyksiä voi esimerkiksi aiheutua, jos henkilöt eivät vastaa kirjallisiin kuulemiin tai eivät vaivaudu hakemaan päätöstä postista.

Eläinlääkärin työssä on myös fyysinen uhka olemassa. Jeshoin tietojen mukaan Suomessa eläinlääkäreitä ei ole kuollut tai vahingoittunut pahasti valvontatoimpiteissä. Tarpeeksi pahoja tilanteita on kuitenkin jo ollut. Työturvallisuuskään ei ole aina parhaalla mahdollisella tasolla.

”Toki asiasta on saatu koulutusta, mutta jokainen tilanne on uusi, ja kun ollaan ihmisten omalla reviirillä, mielipaha voi purkautua hyvinkin arvaamattomalla tavalla. Solvaamista, uhkailua, tönimistä sattuu aina joskus, onneksi ei vielä pahempaa.”.

Jeshoi kertoo yhteistyön Pohjanmaan poliisin kanssa toimivan hyvin. Poliisin virka-apuun turvaudutaan vasta, kun se on välttämätöntä, koska heilläkin on resursipula ja paljon muitakin töitä.

9.1.4 Nykyisen eläinsuojelulain ja sen valvonnan toteutuminen

Jeshoi toteaa heti, että voimassa oleva eläinsuojelulaki on tehty erilaiseen aikaan ja toimintaympäristöön, joten muutos on paikallaan. Valvontaa nyky muodossa eli niin, että valvojan ja valvottavan oikeusturva toteutuu, on suoritettu vasta vuodesta 2010. Ensimmäiset valvontaeläinlääkärin viratkin on saatu silloin. Valvonnan tekemiseen tuli perusteellinen koulutuskin vasta silloin. Aikaisempi valvonta on ollut heikosti ohjattua, ei-suunnitelmallista ja viranhaltijakin on voinut olla jäävi. Jeshoi kertoo myös, että ainakaan hänen opiskeluaikanaan eläinlääkärin peruskou-

lutus ei antanut riittäviä valmiuksia hallintopäätösten tekoon. Oppia siitä todellakin tarvitaan.

9.1.5 Nykyisten rangaistusten riittävyys

Useimmiten syytettyinä olevat tilalliset ovat varattomia, jolloin päiväsakkomäärä muodostuu usein muutamaksi sataseksi. Tämä on kohtuuttoman vähäinen rangaistus esimerkiksi vuosikausia kaltoin kohdeltujen eläinten osalta. Jeshoi esittää, että eläintenpitokieltoja tulisi asettaa nykyistä useammin vakavissa tapauksissa, joissa on näyttöä räikeästi puutteellisesta eläintenpidosta.

”Joskus jää mielikuva, että omaisuuden ja ammatinharjoittamisen suoja on liiankin vahva.”.

9.1.6 Eläinsuojelulain kokonaisuudistus

Jeshoi toteaa heti, että eläinsuojelulain uudistus on tarpeellinen, mutta se on pitkittynyt liiaksi. Uudistuksen tulisi olla jo valmis, mutta se on matkan varrella mutkistunut kovasti, minkä seurauksena uudistuksen eteneminen on viivästynyt. Valvontaa suorittavien eläinlääkärien ongelmaksi jäävät esimerkiksi eläinten kiinniottaminen, merkitseminen, lopettaminen tai teurastuttaminen eläinsuojelulain 44 §:n mukaisesti luetelluissa tilanteissa. Virallisesti omistaja on velvoitettu avustamaan toimenpiteissä, mutta useimmiten omistaja vastustaa toimenpiteitä kaikin keinoin.

Laissa ei ole määrätty, ketkä ovat velvollisia avustamaan suurten eläinmäärien kanssa. Tilamäärät vähenevät jatkuvasti, mutta yksikkökoko kasvaa. Ongelmien sattuessa, eläinmäärät ovat suuria.

”Näitä tilanteita tulee vastaan, kun satakunta villiä nautaa juoksee metsässä, ja ne pitäisi jotenkin sieltä saada pois-yksin, tai jostain pitäisi pystyä muuttumaan rehuksi kahden robotin navettaan, kun omistaja on laittanut oven kiinni ja lähtenyt ryyppäämään.”.

Jeshoi kertoo, että tilanteet tulevat pääsääntöisesti yllättäen eteen. Ratkaisuja pitäisi löytää nopeasti. Käytännössä virkaeläinlääkäri on kuitenkin huomioitava hallinnollisia asioita, kuten salassapito, työturvallisuus, oikeusturva sekä fyysinen turvallisuus. Apua on usein vaikea saada, eikä siihen ole valmista rakennetta. Samalla alueella kauan toimineella henkilöllä voi olla hyvä kontaktiverkosto, mutta valmista järjestelmää ei ole. Esimerkiksi maatalouslomahallintokaan ei avusta kriittisissä tilanteissa, vaan on jopa kieltäytynyt apua pyydettyä, vaikka se ensiajatukselta vaikuttaisi olevan luonnollisin yhteistyötaho.

9.2 Valvontaeläinlääkäri Elina Sirainen

Elina Sirainen työskentelee Keski-Suomen Ympäristötoimessa valvontaeläinlääkärinä.

9.2.1 Työtehtävät ja työkokemus

Siraisen työalueeseen kuuluu Pohjoisen Keski-Suomen alue, mikä koostuu Viitasaaresta, Pihtiputaasta, Kinnulasta, Saarijärvestä, Kannonkoskesta, Kyyjärvestä, Kivijärvestä ja Karstulasta. Sirainen on alueensa ainoa valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri toimessa Sirainen on työskennellyt noin 1,5 vuotta. Ennen nykyistä työtään Sirainen on tehnyt praktiikkaa.

”Valvonnan työkokemus ennen viran saamista oli aika minimaalinen. Olin praktiikkaa tehdessäni ollut muutamilla eläinsuojelutarkastuksilla paikallisen valvontaeläinlääkäriä kanssa. Työhön perehdyttämistä ei käytännössä ollut ollenkaan, vaan itse piti kaikki tieto jostain kaivaa ja kysellä. PKYT:n edellinen valvontaeläinlääkäri oli lähtenyt kävelemään, joten perehdyttäjää ei ollut saatavilla. Onneksi kollegat ovat olleet mukavia ja läänineläinlääkärit ovat aina vastanneet tyhmiinkin kysymyksiin.”

Valvontaeläinlääkäriin työhön kuuluu myös elintarvikevalvontaa (6 eri laitosta ja alkutuotannon maitohygieniavalvontaa). Valtioin töihin uppoaa noin 80% työajasta. Suurin osa tuosta ajasta kuluu eläinsuojeluun. Kuukausittain tulee yksittäisiä eläintautivalvontatehtäviä, kalalaitosten valvontaa, siipikarjan salmonellanäytteenottoa ja vientitodistusten myöntämistä. Eläinsuojelutehtävistä noin puolet

koskee pieneläimiä ja puolet tuotantoeläimiä. Pieneläimistä saattaa tulla useinkin turhia eläinsuojeluilmoituksia. Sirainen kertoo, että harmittavan usein tuotantoeläimiä koskevat eläinsuojeluilmoitukset ovat aiheellisia.

Sirainen kertoo, että käytännössä eläinsuojelukäynneille ei mennä yksin (lukuun ottamatta rutiininomaisia talli- ja kenneltarkastuksia). Ensisijaisesti valvontaeläinlääkäriin mukaan lähtee praktikkokollega. Toissijaisesti mukaan lähtee terveystarkastaja, ympäristösihteeri, eläinsuojeluneuvoja tai poliisi. Sirainen tekee käynneillä paperityöt. Toinen henkilö on käynneillä mukana havainnoimassa tilannetta.

9.2.2 Työn mielekkyys

Siraisen mielestä mukavinta työssä on, kun epäkohdat eläintenpidossa saadaan korjattua lain vaatimalle tasolle ja eläinten hyvinvointi paranee sen myötä.

”Jollain tavalla mielekästä on myös päästä siihen tilanteeseen, että pitkäaikaiselta ongelmatilalta lähtee lopulta eläimet pois. Tämä ei ole kyllä se ensimmäinen vaihtoehto, mutta jos ongelmat eivät korjaannu, niin mielestäni aina on hyvä vaihtoehto luopua eläimistä.”

Eläintautivalvonta on Siraisen mielestä mukavaa vaihtelua arkisiin työkuvioidiin. Tätä hän perustelee sillä, että salmonellanäytteiden kerääminen on henkisesti kevyempää kuin katsoa huonosti pidettyjä eläimiä.

9.2.3 Työn negatiiviset puolet

Sirainen kertoo, että vaikeinta on ajoittainen turhautuminen työhönsä ja ihmisten erilaisiin eläintenpitotyyleihin. Harmillista on, kun toistuvista määräyksistä huolimatta, mikään ei muutu. Tilanteet ovat turhauttavia, kun ongelmat olisivat korjattavissa, mikäli omistaja tarttuisi toimeen niiden suhteen. Joskus ongelmat olisivat pienelläkin rahalla korjattavissa. Myös ihmisten sokeutuminen omille ongelmilleen turhauttaa.

Sirainen lisää, että myös uhkaavat tilanteet ovat työn negatiivisia puolia. Ne jäävät hetkellisesti mieleen. Useimmiten niistä pääsee nopeasti yli. Poliisille tehdyn il-

moituksen myötä mieli kevenee useimmiten. Siraisen mielestä poliisien työtaakka näyttää ylikuormittuneen. Jos valvontaeläinlääkäri haluaa rangaistuksen lainrikkajalle, päätöksen aikaansaamiseen menee aikaa. Sirainen kertoo vielä, että hänellä on ollut tapana antaa ihmisille mahdollisuus korjata asiat, ennen kuin hän vie tapauksen poliisille.

9.2.4 Nykyisen eläinsuojelulain ja sen valvonnan toteutuminen

Siraisen mielestä eläinsuojelulainvalvonta toteutuu kohtuullisen hyvin. Satunnaisesti töitä meinaa jäädä roikkumaan, koska aika loppuu kesken vuorokaudesta.

”Tälläkin hetkellä ilmoituksenvaraisen eläintenpidon kohteet ovat selvästi jäljessä suunnittelemastani aikataulusta. En ole tästä huolimatta halunnut kaataa työtä yhtään praktikkojen niskaan, koska ainakin osalla heistä on epävarmuutta valvonnan suorittamiseen liittyen.”

Terveystarkastajiakin voisi käyttää valvojina, mutta Siraisen alueella heidän tietonsa aiheesta ovat rajalliset. Ilman eläinlääkäreitä he eivät ole Siraisen tietojen mukaan enää vuosiin tehneet tarkastuksia. Sirainen on ottanut valvontatehtäviinsä mukaan terveystarkastajan, kun epäillyn asunnon kunnossa tai ympäristön siisteysässäkin on moitittavaa. Lantaloiden puuttuminen ja ylitsevuotavat lietesäiliöt ovat hyvä syy ottaa terveystarkastaja tai ympäristösihteeri mukaan. Sirainen on saanut poliisilta vain yhden eläinsuojelutapauksen. Tämäkin tapahtui päivystysaikana ja eläinsuojelu ei ollut ensisijainen syy kotikäynnille.

9.2.5 Nykyisten rangaistusten riittävyys

Siraisen mielestä yleisesti rangaistukset ovat liian lieviä ja niitä annetaan liian harvoin. Tilanteita seurataan liian pitkään. Poliisin ja syyttäjän toivoisi reagoivan nopeammin tapauksiin. Eläintenpitokieltojen valvonnan pitäisi myös organisoitua. Siraisen mielestä tuntuu siltä, että kukaan ei valvo kieltoja. Olisi hyvä käydä säännöllisesti tarkastamassa, että kieltoa todella noudatetaan.

9.2.6 Eläinsuojelulain kokonaisuudistus

Siraisen mielestä lakiuudistus on tarpeellinen, sillä noin 20 vuodessa näkemys eläintenpidosta on muuttunut. Sirainen tunnustaa, ettei ole kovin aktiivisesti seurannut käynnissä olevaa lakiuudistusta. Sirainen toivoo, että uudistetussa laissa otettaisiin paremmin huomioon yksityiskohtaisempia asioita.

”Esimerkiksi sellainen asia, että vettä tarvitsee olla riittävästi tarjolla, mutta ei aina tarjolla, on mielestäni hyvinvoinnillinen epäkohta. Kaikilla eläimillä pitäisi olla aina tarjolla vettä. Tarkastuksella juomaveden riittävyttä voi testata juottokokeella, mutta asia olisi huomattavasti yksiselitteisempää sillä, että juomavettä pitää olla aina ja kaikilla tarjolla.”

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Viimeiseen lukuun on koottu yhteenveto koko opinnäytetyöstä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lukijalle Suomen eläinsuojelulainsäädäntöä ja sen muutumista vuosien varrella. Työssä lähdettiin liikkeelle siitä, että selvitettiin ajankoh-
ta, jolloin Suomeen on saatu virallinen eläinsuojelulaki. Samalla työssä perehdyttiin alkuperäisen lainsäädännön tulkitsemiseen. Asenteet tuotantoeläimiä kohtaan ovat muuttuneet ajan saatossa, jolloin oli tärkeää huomata lainsäädännön muuttuminen asenteiden muuttumisen myötä.

Eläinsuojelun toteutuminen Suomessa on viranomaisten käsissä. Tuotantoeläinten suojelua tarkkaillaan niin pitopaikoissa, kuljetusten yhteyksissä kuin lopetuksissakin. Eläinten lopettamista varten on säädetty erityiset säännökset, jotta eläinten kohtelu olisi loppuun asti asiantuntevaa. Eläinsuojeluvalvontaa toteuttavat Suomessa Maa- ja metsätalousministeriö, Evira, AVI, poliisi sekä eläinlääkärit. Eläinsuojeluvalvojat voivat avustaa viranomaisten suorittamissa tarkastuksissa sekä antaa neuvoja ja ohjeita eläinten omistajille. Eläinsuojeluvalvojana toimivat henkilöt ovat suorittaneet eläinsuojeluvalvojakurssin. Myös yksityishenkilöt voivat tehdä ilmoituksen viranomaiselle, jos he epäilevät eläinsuojelurikosta. Tällöin viranomaisen tehtäväksi jää tarkastaa tilanteen oikea laita. Näiden lisäksi Suomessa toimii myös useita eläinsuojelujärjestöjä, joista opinnäytetyössä käsiteltiin Suomen eläinsuojeluyhdistystä ja Animaliaa. Molemmat ovat näkyvästi esillä mediasa kampanjoimalla tärkeiksi näkemiensä muutosten puolesta.

Eläinsuojelurikosten määrä on kasvanut Suomessa. Osa syy tähän on asennemuutos, joka on muuttanut ihmisten ajatusmaailmaa eläimistä ja niiden arvosta. Eläinsuojelu koetaan tärkeäksi. Tuotantoeläinten hyvinvointiin ja kohteluun kiinnitetään jatkuvasti enemmän huomiota. Niiden toteutumista vaaditaan myös tarkastusten avulla. Eläinsuojelulainsäädäntö on myös tiukentunut alkuperäisestä laista. Eläinsuojelurikoksista jaetaan yhä herkemmin tuomioita. Rangaistusten riittävästä voidaan olla montaa mieltä. Useimmiten tuomitut selviävät sakkorangaistuksella tai ehdollisella vankeusrangaistuksella.

Eläinsuojelurikokset jaetaan eläinsuojelurikkomukseen, eläinsuojelurikokseen, lievään eläinsuojelurikokseen sekä törkeään eläinsuojelurikokseen niiden tahallisuuden ja vahingollisuuden perusteella. Rangaistukset vaihtelevat rikoksen laadun mukaan. Eläinsuojelurikoksiin liittyy myös menettämisseuraamus, jonka seurauksena tuomittu menettää omistuksessa olevat eläimensä.

Eläinsuojelurikoksista voi seurata eläintenpitokieltoa. Tämä tarkoittaa sitä, että tuomittu ei saa omistaa eikä huolehtia tai olla vastuussa kenenkään eläimistä. Rangaistus kovenee, jos tuomittu jää eläintenpitokiellon aikana kiinni eläintenpidosta. Eläintenpitokieltoa valvotaan eläintenpitokieltorekisterillä. Eläintenpitokieltorekisteri on salainen rekisteri, johon on pääsy vain viranomaisilla. Yksityishenkilö voi saada rekisteristä tietoja eläinkaupan yhteydessä kaupan toisesta osapuolesta. Opinnäytetyöhön kokosin muutamia esimerkkejä eläinsuojelurikoksista sekä niiden tuomioista.

Vuonna 2012 Suomessa on koottu työryhmä eläinsuojelulainsäädännön kokonaisuudistamista varten. Työryhmän tavoitteena on säätää laki vastaamaan nykypäivän tarpeita. Uudistuksella pyritään selkeyttämään vanhaa lainsäädäntöä ja paikkaamaan porsaanreikiä, joita siitä löytyy. Eläinsuojeluvalvonnan toteutumista halutaan tehostaa muuttamalla lainsäädäntöä sen osalta. Maa- ja metsätalousministeriö on teettänyt asiantuntijaselvityksiä sekä erilaisia kyselyitä uudistusta varten. Tavoitteena on ollut koota tietoa uudistuksen tarpeista eri näkökulmista. Alun perin tavoitteena oli saada annettua esitys eduskunnalle vuonna 2014. Aikataulu on kuitenkin venynyt ja esitys saadaan eduskunnalle aikaisintaan vuonna 2017. (Helsingin Sanomat 2016.)

Läänineläinlääkärille ja valvontaeläinlääkärille suorittamistani haastatteluista käy ilmi lainsäädännön uudistuksen tarpeellisuus. Asiantuntijat ovat yhtä mieltä siitä, että uudistus on enemmän kuin tarpeen. Nykyinen lainsäädäntö ei vastaa tämänhetkistä tarvetta. Muutoksen aikataulu on venynyt liiaksi. Eläinsuojelu on tunteita nostattava aihe, mikä näkyy vaikeuksina saada lainsäädäntö aikataulussa uudelleen kirjoitettua. Eläinsuojelulainsäädäntö tulee muuttumaan tulevaisuudessa. Jää nähtäväksi, mihin suuntaan se muuttuu. Tärkeintä olisi löytää ratkaisuja eläinsuo-

jelurikosten vähentämiseen sekä eläinten kohtelun parantamiseen. Valvontaeläinlääkärin mielestä rangaistuksia eläinsuojelurikoksista jaetaan liian vähän. Samoin rangaistukset tuntuvat mitättömiltä.

Nähtäväksi jää, minkälainen uudesta eläinsuojelulaista muodostuu. Lakia koostavan työryhmän tavoitteena on saattaa laki nykypäivään sopivaksi. Toivon mukaan lakiuudistus ei viivästy enempää, sillä nykyinen lainsäädäntö kaipaisi uusia tuulia. Toivon mukaan, se tulee vastaamaan niitä tarpeita, joihin vanha lainsäädäntö ei enää kyennyt.

LÄHTEET

- A. 7.6.1996/396. Eläinsuojeluasetus. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960396>
- Aluehallintovirasto. 2013. Eläinsuojelu. Viitattu 5.20.2016.
https://www.avi.fi/web/avi/elainsuojelu;jsessionid=887A9EA0CCB73FDE905C72C03E24FA6E?p_p_id=122_INSTANCE_aluevalinta&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_r_p_564233524_resetCur=true&p_r_p_564233524_categoryId=14406#.V_UpxiiLSM8
- Animalia. 2016a. Tietoa Animaliasta. Viitattu 7.10.2016. <http://animalia.fi/tietoa-animaliasta/>
- Animalia. 2016b. Tuotantoeläimet. Viitattu 7.10.2016.
<http://animalia.fi/tuotantoelaimet/>
- A-Tuottajat Oy. 2016. Vasikoiden merkitseminen. Viitattu 28.9.2016.
<https://www.atriatuottajat.fi/atrianauta/maitotila/vasikoidenmerkitseminen/Sivut/default.aspx>
- Autio, M. 2016. Eduskunta. Eläinsuojelulain uudistaminen. Viitattu 8.10.2016.
https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/elainsuojelulain-uudistaminen.aspx
- Evira. 2016c. Eläinsuojelu kuljetusten aikana. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelukuljetuksissa/>
- Evira. 2016b. Eläinsuojelu pitopaikoissa. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelupitopaikoissa/>
- Evira. 2016m. Eläinsuojelun valvonta. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/>
- Evira. 2016n. Eläinsuojeluvalvojakurssi. Viitattu 7.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/elainsuojeluviranomaiset-suomessa/elainsuojeluvalvojakurssi/>
- Evira. 2016l. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa. Viitattu 16.9.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/elainsuojeluviranomaiset-suomessa/>
- Evira. 2016o. Eläintenpitokieltorekisteri. Viitattu 18.9.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/elaintenpitokieltorekisteri/>

- Evira. 2016h. Hautaaminen. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/hautaaminen/>
- Evira. 2016k. Hevoset. Viitattu 20.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/tuotantoelaimet/hevoset/>
- Evira. 2016q. Kelpoisuustodistus. Viitattu 14.11.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojeluteurastuksessa-ja-lopetuksessa/tuotantoelainten-lopetus-ja-teurastus/kelpoisuustodistus/>
- Evira. 2016e. Kuolleet eläimet. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/>
- Evira, 2016i. Märehtijät. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/tuotantoelaimet/marehtijat/>
- Evira. 2016p. Nautaeläinten merkitseminen ja rekisteröinti. Viitattu 15.9.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/merkitseminen-ja-rekisterointi/nautaelaimet/>
- Evira. 2016a. Tuotantoeläimet. Viitattu 16.9.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelupitopaikoissa/tuotantoelaimet/>
- Evira. 2016d. Tuotantoeläinten lopetus ja teurastus. Viitattu 28.9.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojeluteurastuksessa-ja-lopetuksessa/tuotantoelainten-lopetus-ja-teurastus/>
- Evira. 2010. Ohje tiloille raatojen säilytyksestä. Viitattu 14.11.2016.
https://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/ohje_tiloille_raatojen_sailytyksesta_15009_2.pdf
- Evira. 2016j. Porot. Viitattu 2.10.2016. <https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/tuotantoelaimet/porot/>
- Evira. 2016f. Raatokeräily. Viitattu 2.20.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/raatokeraily/>
- Evira. 2016g. Siat ja siipikarja. Viitattu 2.10.2016.
<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/tuotantoelaimet/siat-ja-siipikarja/>
- HE 97/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta ja eläintenpitokieltorekisteristä sekä eräiden niihin liittyvien lakien muutta-

misesta. Viitattu 27.9.2016.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_97+2010.pdf

Helsingin Sanomat. 2016. Eläinsuojelulain uudistus tarpeen. Viitattu 1.11.2016.

<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1470541028466>

L517/2015. Laki eläimistä saatavista sivutuotteista. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150517>

L4.4.1996/247. Eläinsuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247>

L29.12.2006/1429. Laki eläinten kuljetuksesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20061429>

L21/2011. Laki eläintenpitokieltorekisteristä. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110021>

L14/2011. Laki rikoslain 17 luvun muuttamisesta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 27.9.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110014>

L19.12.1889/39. Rikoslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L17>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2016. Eläinsuojelulakia ollaan uudistamassa. Viitattu 8.10.2016. <http://mmm.fi/elainsuojelulaki>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012. Taustamuistio eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta. Viitattu 24.10.2016.

http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/ESL_arviomuistio_11_12_2012.pdf/c9c81561-60bc-494d-b556-ea9b48f9b9f8

Mela. 2016. Lomituspalvelut. Viitattu 16.9.2016.

<https://www.mela.fi/fi/maatalouslomitus/lomituspalvelut>

Oikeusrekisterikeskus. 2015. Konkurssi-, ja yrityssaneerausrekisteri, velkajärjestelyrekisteri, liiketoimintakieltorekisteri ja eläintenpitokieltorekisteri. Viitattu 21.9.2016.

<http://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/muutrekisterit.html>

Ruotsalo, M. 2014. 38. Eläinsuojelulainsäädännön historia Suomessa. Viitattu 30.9.2016. <http://elukkajuristi.fi/38-elainsuojelulainsaadannon-historiaa-suomessa/>

Salminen, S. 2013. Eläinsuojeluasiamies. Kuka valvoo ja mitä ja missä? Viitattu 7.10.2016. <http://elsuasiamies.blogspot.fi/2013/11/kuka-valvoo-ja-mita-ja-missa.html>

SEY Suomen eläinsuojelu. 2016c. Eläinsuojelulaki uudistuu-parempi elämä eläimille? Viitattu 8.10.2016. <http://www.elainsuojelulaki.fi/>

SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry. 2016e. Viitattu 15.9.2016. <http://www.sey.fi/>

SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry. 2016a. Eläin hädässä. Viitattu 7.10.2016. <http://www.sey.fi/elain-hadassa>

SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry. 2016d. Eläinsuojelulaki uudistus. Viitattu 2.10.2016. <http://www.elainsuojelulaki.fi/>

SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry. 2016b. SEY:n historiaa. Viitattu 15.9.2016. <http://www.sey.fi/mik%C3%A4-sey/seyn-historia>

Valtiosopimus. 47/1992. Tuotantoeläinten suojelua koskeva eurooppalainen YLEISSOPIMUS. Sopimus säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 2.10.2016. http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1992/19920047/19920047_2

LIITE 1

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Työtehtävät- ja kokemus, minkälaista työ käytännössä on, työalueet, jne.
2. Mikä on työssäsi mielekkäintä?
3. Mikä on työsi negatiivinen puoli?
4. Miten nykyinen eläinsuojelulaki ja sen valvonta mielestäsi toteutuu?
5. Mitä mieltä olet nykyisten rangaistusten riittävydestä koskien kaikkia eläinsuojelurikoksia?
6. Mielipiteesi eläinsuojelulain kokonaisuudistuksesta?
7. Mitä mielestäsi uudistuksessa pitäisi erityisesti huomioida? Mitä uudessa laissa pitäisi painottaa?
8. Muuta kommentoitavaa/lisättävää?